

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

7^E JAARGANG

WOENSDAG 15 FEBRUARI 1922

No. 320

INHOUD

TIJDELIJKE BESCHERMING, PRIJSVERHOOGING EN WERKGELEGENHEID door <i>Jhr. Mr. H. Smislaert</i>	Blz.	137
De invloed van de „Colonial Preference Act” op de marktprijzen van de Ned.-Indische Thee en op de Amsterdamsche Theemarkt		140
Medezeggenschap III door <i>C. Smeenk</i>		142
Staatshulp bij ontginning van woeste gronden door <i>J. P. van Lonckhuysen</i>		144
Zilver in 1921		145
Londense Correspondentie		146
AANTEKENING:		
De Engelsche petroleumpolitiek		148
INGEZONDEN STUKKEN:		
Handelspolitiek en Verbruikersbelang door <i>Mr. C. P. M. Romme</i>		148
De handelspolitiek in de Maatschappij voor Nijverheid en Handel door <i>L. Levisson</i>		150
MAANDCIJFERS:		
Ontvangsten van Spoor- en Tramwegmaatschappijen, September 1921		149
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN		150—158
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.	
Wisselkoersen.	Goederenhandel.	
Bankstaten.	Verkeerswezen.	

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins.*Assistent-Redacteur voor het weekblad: *D. J. Wansink.*Secretariaat: *Pieter de Hooghweg 122, Rotterdam.*Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruige Plaatweg 37.*Telefoon Nr. 3000. *Postchèque- en girorekening Rotterdam No. 8408.*

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 25,— per jaar. Losse nummers 50 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage.*

13 FEBRUARI 1922.

De geldmarkt was deze berichtswEEK weder zeer ruim. Weliswaar liep de prolongatierente weder regelmatig op, van 3½ pCt. kwam de notering langzamerhand op 4 pCt., maar het particulier disconto was beduidend gemakkelijker en ook callgeld was meestal niet te plaatsen. Wissels werden herhaaldelijk voor 4½ pCt. afgedaan; het aanbod was wederom zeer gering.

* * *

De wisselmarkt was aanvankelijk zeer vast voor ponden, franken en marken en daarentegen flauw voor dollars. In de tweede helft der week kwam er

echter een keer, waarbij dollars weder opliepen en de andere wissels aangeboden waren. Heden waren deze wissels opnieuw flauwer, zonder dat de dollars verder stijgen konden, daarentegen waren pesos, die de geheele week reeds tamelijk vast lagen, heden aanmerkelijk hooger en konden voor 99 verhandeld worden.

1° LONDEN, 11 FEBRUARI 1922.

Het aanbod op de geldmarkt kenmerkte zich gedurende de afgelopen week door nog grooter overvloed dan reeds aan het einde der voorafgaande week heerschte en had een aanmerkelijke daling der geldkoersen en in het bijzonder der disconto's ten gevolge.

De hoogst. notering voor daggeld was 3 pCt., terwijl saldi tot den volgenden dag meermalen niet meer dan 1 pCt. konden opbrengen. 7-daags-geld noteerde over het algemeen 3½—3¾ pCt., doch sommige nieuwe posten konden tegen 3 pCt., worden afgesloten.

Aan de discontomarkt bleef de chronische beperktheid der omzetten onveranderd voortduren, terwijl, gelijk reeds opgemerkt, de disconto's wederom lager waren:

2-maands bankaccepten	3¾— ³ / ₁₆ pCt.
3 „ „	3¾— ³ / ₁₆ „
4 „ „	3¾— ³ / ₁₆ „
6 „ „	3¾— ³ / ₁₆ „
3-maands prima handelswissels	4½—5 pCt.
4 „ „	5—5¼ „
6 „ „	5—5¼ „

TIJDELIJKE BESCHERMING, PRIJS-VERHOOGING EN WERKGELEGENHEID.

In het 25-Januari-No. van dit weekblad wijdt Mr. C. P. M. Romme eenige beschouwingen aan „Handelspolitiek en Verbruikersbelang” (blz. 73 v.v.); schr. haalt daar tweemaal aan een praeadvies, door mij in September '21 uitgebracht aan de Nationale Vereeniging tegen de Werkloosheid over de vraag: of het heffen van invoerrechten op goederen uit landen, waar met een veel lager arbeidsloon dan ten onzent geproduceerd wordt, een geschikt middel is tot bestrijding van werkloosheid. Het zij mij vergund hier in 't kort uiteen te zetten, waarom Mr. Romme er niet in geslaagd is, mij van ongelijk te overtuigen.

Voorop plaatst Mr. R. de algemeene stelling, dat wegens de bijzondere omstandigheden, waaronder in de huidige crisis „tijdelijke, verstandig toegepaste bescherming van de tijdelijk noodlijdende industrieën gevraagd wordt, een parallel met vroegere vrijhandels- en protectionistische beweringen niet dan met de grootste voorzichtigheid kan worden getrokken. Het komt mij voor, dat ook bij het hanteeren van die stelling de grootste voorzichtigheid geboden is. Niemand

ontkent natuurlijk het geheel exceptioneel karakter der huidige concurrentie-verhoudingen tusschen ons en Duitschland; gaan wij ons thans tegenover Duitschland „beschermen”, dan kunnen ongetwijfeld de zeer ongewone posities der industrieën in beide landen van (een bezwaarlijk vooraf te bepalen) invloed zijn op de toepassing van de wetten, die de invoering van bescherming altijd en overal hebben beheerscht, maar het zeer bijzondere van het geval of van de motieven zal aan de algemeene geldigheid dier wetten zeker wel geen afbreuk doen. Ook „valuta-protectie” is bescherming en werkt als zoodanig. „Tijdelijke” bescherming, ook de „verstandig toegepaste”, werkt, zoolang als zij duurt, als bescherming. Ik wil maar zeggen, dat er m.i. geen reden is, om met een soort van breed gebaar de „vroegere vrijhandels- en protectionistische beweringen” op dit gebied af te wimpelen, deze protectie voor te stellen als een handelspolitisch stelsel „*sui generis*”, bij de overweging van welks gevolgen men zich kan, ja liefst moet vrijmaken van wat zoo al in den loop der jaren over „gewone” protectie gezegd is. Had Mr. Romme dit bedacht, dan zou het hem allicht minder bevreemd hebben, dat (met mij ook) de heeren Wibaut, prof. Bruins en C. F. Stork prijsverhooging der beschermde goederen als gevolg ook van valuta-protectie aannemen. Intusschen blijft het natuurlijk Mr. Romme's goed recht, de vraag te stellen „of inderdaad onder de huidige verhoudingen tijdelijke beschermende maatregelen prijsverhoogend moeten werken”. [Uit het rede-verband blijkt niet, of Mr. R. die prijsverhoogende werking wel voor „gewone” protectie aannemt].

Het is mij niet duidelijk geworden, waarom Mr. R., de bovenweergegeven vraag stellende, juist *mijn* betoog te dier zake aanhaalt en bestrijdt. De strekking van mijn betoog (ik verwijs naar Mr. R.'s citaat, blz. 74) was niet alleen, zelfs niet allereerst dat prijsverhooging moet intreden, maar vooral: dat *zonder dit gevolg de bescherming als zoodanig faalt*. Denkbaar was nu een bestrijding van Mr. R., waarin hij aantoonde, dat ook zonder prijsverhooging van Duitsch fabriakaat in Nederland de valuta-protectie toch onze nijverheid zou steunen. Maar ik ontdek zelfs niet een poging, om zoiets aan te toonen. De slotsom van wat Mr. R. ter zake der prijsverhoogende werking in het midden brengt, is „dat voor ons niet vaststaat, dat tijdelijke beschermende maatregelen *nergens* een remmende kracht op prijsdalende bewegingen zullen uitoefenen.” Schraapt men in deze zinsnede eenige negaties tegen elkaar weg, dan mag zij, dunkt mij, ook wel aldus worden gezoeken: wellicht zal valuta-protectie in sommige gevallen prijsdaling tegenhouden. Mij heeft deze uitspraak verbaasd als slot van een betoog dat, ter weerlegging van het mijne, de nuttigheid van valuta-protectie ook zonder prijsverhoogende werking voor onze nijverheid in het licht moest stellen. Het was bij dit alles de vraag niet, of men remming van prijsdaling bewerken kon, maar dit: of een nijverheidstak in Nederland, welks product hier geen (te weinig) afzet vindt omdat het concurreerende Deutsche zeer veel goedkoop hier aangeboden wordt, door protectie te helpen is, ook wanneer het Deutsche fabriakaat ten gevolge dier maatregelen hier niet in prijs zou stijgen.

Mr. R. schijnt, als ik de redeneering, die tot zijn bovenvermelde conclusie voert, wel versta, eene *per se* prijsverhoogende werking van valuta-protectie daarom niet aan te nemen, omdat z.i. „van een sterke prijsdrukkende werking der buitenlandsche valuta-concurrentie voor den consument” kwalijk gesproken kan worden. De lezer legge hier den klemtoon op de woorden „voor den consument”. Men moet, zoo leeraart mr. R., onderscheiden tusschen het „duurder in het land komen” van Deutsche goederen bij hogere rechten-heffing (dit is de bedoeling der protectionisten en die bedoeling zal z.i. ook wel verwezenlijkt worden) en het „duurder worden voor den consument”. Op den weg van het

eerste naar het laatste punt wordt, aldus mr. R., het goed „heel wat duurder”. Ik geloof dat met hem. Doch indien het dan bij den aanvang van den weg reeds duurder geworden is, zullen dan (daarom?) die kosten van onderweg-zijn vervallen?

De Nederlandsche en de Deutsche „fabrieksprijs” verschillen in vele gevallen niet sterk, zegt mr. R., want de Deutsche export-politiek tracht de goederen „voor den hoogst mogelijken prijs op onze markt af te zetten”; de Deutsche leer is, dat de uitvoerprijzen „den Marktpreisen des Bestimmungslandes anzunähern sind”.

Ook hierin is veel, dat mij verbaast. Wanneer er geen „sterk prijsdrukkende werking der buitenland-sche valuta-concurrentie voor den (Nederlandschen) consument” is te bespeuren, hoe valt dan die concurrentie zooveel onzer industrieën zoo bezwaarlijk? Indien de Deutsche uitvoerprijzen zich „annähern” aan onze marktprijzen, hoe zou het ons dan in veel gevallen zoo onmogelijk zijn die marges te overbruggen? Mij dunkt, het antwoord op deze vragen was in hetzelfde nummer van dit weekblad te vinden, op blz. 84, waar „de toestand in het drukkersbedrijf” geschetst werd; de daar gegeven voorbeelden van prijsverschillen wekken niet juist den indruk van een export-politiek, die de hoogst mogelijke prijzen te bedingen tracht en even onder den binnenlandschen marktprijs blijven wil! Dit betoog van Mr. R. schijnt mij in strijd met vaststaande feiten!

Indien het waar is, wat mr. R. verder aanvoert, dat de Deutsche uitvoer-politiek klaarblijkelijk bedoelt „een geleidelijke verovering van onze binnenlandsche markten”, dan kan zij dat door een „annähernde” prijsbepaling niet bereiken, maar moet zich eerder op „dumping” inrichten. Met een afzet op onze markt „voor den hoogst mogelijken prijs” bereikt men geen (ook niet geleidelijke) verovering van ons gebied. Hoe rijmt zich dit?

Maar „*argumenti causa*” wil mr. R. dan aannemen, dat tijdelijke bescherming prijsverhooging met zich brengt. Vraag: beteekent dit dan inderdaad het schaden van het consumentenbelang? Ook hier haalt mr. R. mijn praeadvies aan, hoewel daarin niet *die* vraag aan de orde was. Ik immers beschouwde valuta-rechten als middel tegen werkloosheid en merkte op, dat dit middel ondeugdelijk was, daar niet arbeidsgelegenheid vermeerderd, doch slechts verschoven werd. De prijsverhooging (men herinnert zich mijn betoog uit mr. R.'s citaat) noopt den verbruiker $f_x + f_y$ te betalen voor wat vroeger f_x kostte; hij kan de f_y niet meer besteden aan andere waren; op de markt van die waren zal dus item zooveel de afzet dalen.

Deze allereenvoudigste voorstelling van den onderstelden gang van zaken scheen mij voldoende, om in mijn praeadvies aan te duiden, waarom de valuta-rechten door de prijsverhooging geen verruiming van arbeidsgelegenheid teweegbrengen zullen. Dat de economische feiten op het gebied van internationalen goederenruil, van vraag naar binnenlandsche producten, van wat de verbruiker ten aanzien van prijsverhooging voor zekere goederen zal doen of nalaten, niet zijn weer te geven in een $x + y$ -formule, was mij niet ontgaan. Indien dan ook mr. R. mij tegemoet voert: gij neemt stilzwijgend aan, dat in het algemeen de geringere afzet op alle markten, waarop de f_y anders besteed zouden zijn, *evenveel* vermindering van werkgelegenheid met zich brengt als er vermeerdering van werkgelegenheid is door de bescherming, dan zal ik niet ontkennen, dat mijn betoog al te beknopt geweest is en ik beter gedaan had op het onvolledige, gebrekkige, te veel generaliseerende van zulk een formule te wijzen. Met hem zeg ik: „afzet en werkgelegenheid op de eene markt verhouden zich (echter) absoluut niet in dezelfde rede als afzet en werkgelegenheid op andere markten”, maar ik kan niet met hem in de „huidige omstandigheden” redenen zien, om aan te nemen „dat de hoeveelheid vernietigde arbeidsgelegenheid *veel kleiner*” zou zijn

„dan die, welke door de bescherming wordt verschaft”. Men denke zich het geval, dat geschiedde wat door het Algemeen Hoofdbestuur van de Federatie van Werkgeversorganisaties in het Boekdrukkersbedrijf wordt verlangd (zie blz. 85 van het 25 Januari-no.) en dat ook voor buitenlandsch drukwerk een „tijdelijke valutatoeslag” werd geheven, „zoodanig, dat de Nederlandsche industrie weder in normale concurrentie met de Duitsche kan treden”. Indien men let op de zeer belangrijke prijsverschillen, door dit Hoofdbestuur opgegeven, ligt het voor de hand, dat de toeslag, om normale concurrentie te herstellen, niet gering zou zijn. Er zou alsdan, zoo moet men hopen, arbeidsgelegenheid in de grafische vakken worden geschapen, maar wat kan ons doen gelooven, dat de aan de andere zijde vernietigde arbeidsgelegenheid „veel kleiner” zijn zou? De zeer belangrijke prijsverschillen mogen voor onze nationale drukkerijen uitermate bedenkelijk zijn, zij beteekenen voor den Nederlandschen verbruiker van Duitsch drukwerk zeer belangrijke kostenbesparingen, die door den valuta-toeslag (als deze het gewenscht effect sorteerde) zouden wegvallen. Welken terugslag zou die zeer belangrijke kostenvermeerdering teweegbrengen op ander gebied en waarom zou de winst hier grooter zijn dan het verlies?

Laat mij in deze onderstelling der toepassing van valuta-toeslagen en der houding van verbruikers daartegenover, even nog doorgaan. Wat drukwerk betreft, de goedkope aanbiedingen uit Duitschland prikkelen ongetwijfeld tot orders, die bij hooger prijzen zouden — en eventueel zullen — uitblijven. Men kan niet gelooven, dat de vraag naar drukwerk onder de werking van een valuta-toeslag niet lijden zou en dat b.v. bij een invoerverbod van drukwerk, dezelfde stroom van orders in het binnenland zou gaan vloeien. In het vlugschrift der Nederlandsche Vereeniging van Katoenspinners en Spinners-Wevers wordt opgemerkt dat de huidige lage prijzen van verschillende machines en gereedschappen menig fabrikant er toe leiden, zijn outillage te vernieuwen, waartoe hij bij hogere prijzen niet of niet-zoo volledig zou zijn overgegaan. Deze opmerking moge ons, als wij gevaar liepen het te vergeten, er aan herinneren, dat „de verbruiker” niet alleen is de „man in the street”, die op sommige huishoudelijke uitgaven zal gaan besparen, wat hij ter zake van andere voortaan meer betalen moet, maar dat al onze industriële ondernemingen (zij het niet alle in gelijke mate) op groote schaal verbruikers zijn van elkanders voortbrengselen en dat de haar geboden gelegenheid om verschillende bedrijfsbenoedigheden tot lagen prijs te betrekken, ze in staat stelt haar eigen voortbrengingskosten te drukken, waardoor de mededinging haar minder zwaar valt. Zijn er onder deze allicht „marginale” bedrijven, die in de moeilijke conjunctuur van dezen tijd nog slechts door deze buitengewone voordeelen kunnen blijven „draaien”, zij zullen bij het wegvallen van die voordeelen de zaak stopzetten en aan de schare der werklozen hun arbeiders toevoegen. Maar ook voor de niet-marginale kan de besparing op exploitatie-kosten beteekenen een kans op hervatting van den uitvoer, waardoor de voortbrenging op ruimer schaal en daardoor weer — door het bredere draagvlak van stijgende productie — relatief minder kostbaar kan worden ingericht. „Imponderabilia”, dit allemaal, omdat men hun gewicht niet bepalen kan, maar zeker is wel, dat factoren als deze juist in crisis-tijden als deze zeer zwaar wegen en de balans kunnen doen overslaan.

Het betoeg van mr. R. lezend, stel ik mij de vraag of hij aan zoodanige factoren gedacht heeft, waar hij b.v. schrijft, dat tegenover dalende koopkracht van sommige verbruikers een sterke stijging staat van een andere groep der consumenten, nl. der vroegere werklozen, die nu arbeid zullen vinden. Misschien heb ik aan die te individueele opvatting van het verbruikers-begrip zelf schuld door mijn beknopte

$x + y$ -formule, hoewel die toch ook ruim kan worden opgevat. Maar nogmaals: ik zie niet in, waarom „onder de huidige omstandigheden” zoo stellig die winst in koopkracht aanzienlijker dan het verlies zou zijn. Niet slechts zijn, gelijk mr. R. terecht opmerkte, afzet en werkgelegenheid in verschillende bedrijven onderling sterk uiteenlopend, maar ook de factor: menschelijke arbeidskracht (en dus loon) wisselt zeer sterk in de onderscheidene voortbrengings-processen. Indien wij door valuta-toeslagen te hulp kwamen aan een nijverheidstak, welks product slechts in geringe mate menschelijke arbeidskracht vordert en wij bedreigden daardoor het bestaan van andere, in welker productiekosten-totaal de post arbeidsloon van geheel overwegende beteekenis is, zouden wij stellig meer arbeidsgelegenheid hebben vernietigd dan geschapen.

Doch wanneer men, al is het dan slechts *argumenti causa*, prijsverhooging als gevolg van bescherming aanneemt en dan over het verbruikers-belang zijn gedachten laat gaan, dan ontkomt men niet aan de ketting-redeneering, welke noodlottige juistheid ons, zoo wij haar niet reeds in theorie kenden, practisch zoo gevoelig is ingescherpt door de economische geschiedenis der laatste jaren en volgens welke de duurtte altijd weer duurtte kweekt, omdat ieder voor zich de prijsverhooging, die hem treft, door prijsverhooging te zijnen bate wil egaliseeren: ieder: de ondernemer, de arbeider, de verbruiker die, zonder „arbeider” in den stricte zin te zijn, toch ook betaalde diensten aan de gemeenschap bewijst . . . in een wedloop zonder eind, waarin per saldo die verbruiker het altijd aflegt, die niet tevens voor *zijn* aandeel in de algemeene voortbrenging een beteren prijs bedingen kan. Waarbij natuurlijk te bedenken, dat ook arbeiders verbruikers zijn. . . ! Maar de verbruiker, het aflegend in den wedloop, heeft nog één wapen, waarvan niemand hem het hanteeren kan beletten: hij „staakt” zooveel hij kan, d.w.z. hij weigert voor den hem te hoogen prijs goederen te koop, welke gebruik voor hem niet volstrekt onmisbaar is; van deze beperkt hij zijn consumtie tot het uiterste; overigens ziet hij om maar surrogaten, behelpt en „bekrimpt” zich. Economisten zeggen dan, dat er niet zoozeer overproductie als wel onder-consumtie is, twee mogelijke oorzaken van eenzelfde gevolg: werkloosheid, omdat van de voortgebrachte goederen geen „loonende” afzet meer mogelijk is tot de prijzen, die toch waarlijk met het oog op de productiekosten daarvoor gevraagd moeten worden. . . .

Van eene „tijdelijke, verstandig toegepaste bescherming van de tijdelijk noodlijdende industrieën” voorziet mr. Romme ten hoogste „eventueel een verschuiving van de koopkracht als gevolg van prijsverhooging.” Wat ik voor mij van een (zij het dan als „tijdelijk” aangekondigde of bedoelde) bescherming voorzie, is uit het bovenstaande ieder wel voldoende duidelijk geworden.

Men gunne mij echter nog een enkel woord over de „verstandige toepassing” van de, alleen aan tijdelijk noodlijdende industrieën te verlenen tijdelijke bescherming. Dat „onder de huidige omstandigheden” een roep naar bescherming ten onzent uitgaat, kan, dunkt mij, niemand, ook een vrijhandelaar niet, verbazen. Maar wel opmerkelijk schijnt het mij, dat niet (althans openlijk niet) geroepen wordt om bescherming *pur et simple*; men hoort ook niet zeggen dat wij door de langjarige toepassing van ons vrijzinnig handelstarief in deze moeilijkheden zijn geraakt en dat die ons bespaard zouden zijn gebleven indien wij destijds maar zoo wijs waren geweest het ontwerp-tariefwet van mr. Harte van Tecklenburg of dat van mr. Kolkman te hebben aanvaard. Wat nu tot verlichting van de valuta-concurrentie door sommigen wordt verlangd, is een stelsel van valuta-rechten, is een „tijdelijke” bescherming, waaraan toegevoegd wordt dat zij „verstandig” moet worden toegepast. Vrij algemeen schijnt erkend te worden, dat ondernemingen, die slechts onder en door de zeer

buitengewone tijdsomstandigheden ontstaan konden en in 't leven kunnen blijven, niet door overheidssteun in staat moeten worden gesteld dat leven te rekken. Zoo schreef ook mr. R.: „het gaat hier niet om jonge, nog weinig beteekenende takken van nijverheid, die door protectie tot bloei moeten worden gebracht.” Ook het Algemeen Hoofdbestuur der Boekdrukkers-Werkgevers-Federatie (blz. 85 van het 25-Januari-nummer) wil overheidssteun beperkt zien tot „die industrieën, welke steeds uit zichzelf levenskrachtig zijn gebleken, maar door den abnormalen stand van de markt dreigen onder te gaan.”

Hoe denkt zich dit Algemeen Hoofdbestuur de vaststelling van de daartoe gewenschte maatregelen, d.i. de bepaling van een tijdelijken valutatoeslag op het invoerrechten-tarief? „In elk bedrijf zouden commissies moeten worden gevormd, bestaande uit werkgevers, werknemers, verbruikers en regeeringsvertegenwoordigers, met het doel, de noodige gegevens en adviezen aan de Regeering te verschaffen. Boven de bedrijfscommissies zou een algemeene commissie moeten komen om de noodige eenheid tusschen de bedrijven tot stand te brengen. Natuurlijk zouden verstrekkende bevoegdheden ter berekening van den kostprijs van het product (boekenonderzoek door accountants e.d.) niet kunnen worden gemist. Wij zullen geenszins ontkennen, dat aan de doorvoering van dit plan bezwaren verbonden zijn”

Inderdaad! Het grootste bezwaar schijnt mij niet gelegen in den arbeid der „bedrijfscommissies”, die specialiseerend en individualiseerend werk te verrichten zullen hebben. Haar taak zal zeker niet licht zijn. Maar men kan zich voorstellen, dat vakgenooten het met regeeringsvertegenwoordigers eens worden over eene verhooging van het invoerrecht die, gegeven zekeren stand van de markt en gegeven een zekere samenstelling van voortbrengingskosten hier te lande van bepaalde goederen, noodig zou zijn om, *zoolang deze feitelijke gegevens ongewijzigd blijven*, eenig bedrijf weder „in normale concurrentie” met het Deutsche te doen treden. Een „moment-opname” van den stand der zaken, van den voortdurend, en soms zeer sterk, wisselenden stand, als zoodanig een „tijd-beeld”. Doch laat ons dit bezwaar, van het wisselvallige der verkregen uitkomsten, ter zijde stellen. Laat ons aannemen, dat voor alle daartoe in aanmerking komende bedrijven (de vaststelling van dit begrip zal niet zoo heel eenvoudig zijn!) de gegevens zijn bijeengebracht en daaruit de slotsommen getrokken. Nu zal eene algemeene commissie optreden, „om de noodige eenheid tusschen de bedrijven tot stand te brengen”

Wat is hiermee bedoeld? Men zou zoo zeggen: in de gedachtengang der ontwerpers van deze valutatoeslagen is er geen sprake van „eenheid”. De boekdrukkers zullen, op grond van door accountants gecontroleerde kostprijsberekeningen, met de regeeringsvertegenwoordigers tot het inzicht zijn gekomen, dat voor „normale concurrentie” (gegeven de tijdens het onderzoek geldende factoren) een toeslag van $f x$ noodig is. En de machine-fabrikanten: $f y$. Enz. enz. Valt aan die cijfers te tornen? Welke „eenheid” is daarin te brengen?

Toch zal de algemeene commissie allerminst overbodig wezen. Zij zal moeten kennismaken van de uitkomsten, door de verschillende bedrijfscommissies verkregen en zij zal moeten nagaan, *wat vervulling der desiderata van elk der bedrijven voor alle andere bedrijven beteekent*. Ik denk hierbij aan het te dezer zake opgemerkte in het vlugschrift der reeds genoemde Nederlandsche Vereeniging van Katoenspinners en Spinners-Wevers, waarin aangetoond wordt, dat en waarom bescherming van een nijverheidstak schier altijd een benadeeling van vele, zoo niet van alle, andere is, waardoor elke nijverheidstak eerst tegen de bescherming van alle andere moet worden beschermd, voordat men aan de eigenlijke valuta-bescherming toe is. Ik weet niet, of het Algemeen Hoofdbestuur

stuur hieraan dacht, toen het aan een algemeene commissie de taak oplegde „om de noodige eenheid tusschen de bedrijven tot stand te brengen”. Hoe dit zij, in dezen zin zou er zeker een verband tusschen de verschillende valutatoeslagen moeten worden gelegd. De algemeene commissie zoude dan tot elk der groepen moeten zeggen: wij hebben kennis genomen van den door u op grond uwer berekeningen noodig geachten toeslag, maar gij hebt die berekeningen uitgevoerd, alsof alleen gij een toeslag zoudt ontvangen; zie hier nu het geheel der door alle groepen verlangde verhoogingen; gij zult daaruit zien, dat de inwilliging der verzoeken van anderen den grondslag van uw berekening omverwerpt, omdat door die inwilliging allerlei bedrijfsbenoedigheden voor u duurder zullen worden; wij zullen dus met u allen moeten overleggen, op welke wijze deze moeilijkheden kunnen worden opgelost.

Maar wie ter wereld kan meenen, dat deze moeilijkheden door onderling overleg of hoe dan ook, ooit opgelost zouden kunnen worden? En bovendien: al slaagde men er in elken valutatoeslag tevens een compensatie voor alle andere te doen zijn, hoe zou men dan ooit beletten, dat de algemeene prijsstijging, die door deze toeslagen zou worden in het leven geroepen, de toeslagen zelve weer onvoldoende maakte, zoodat ook daardoor de oorspronkelijk gemaakte berekening haar feitelijken grondslag miste?

De algemeene commissie zou zich permanent moeten verklaren, ten einde telkens door hoogere toeslagen aan sommige groepen de voor haar ontstane na-deelen uit toeslagen aan andere teniet te doen, tótdat weer die andere aan de beurt waren. . . . en zoo *ad infinitum*. Bij „tijdelijke” bescherming zou dit wel een ietwat vreemde figuur zijn. Zou het „verstandig toegepaste” bescherming zijn? Laat mij liever vragen, of de logica der feiten niet tot zoodanige toepassing zou dwingen.

SMISSAERT

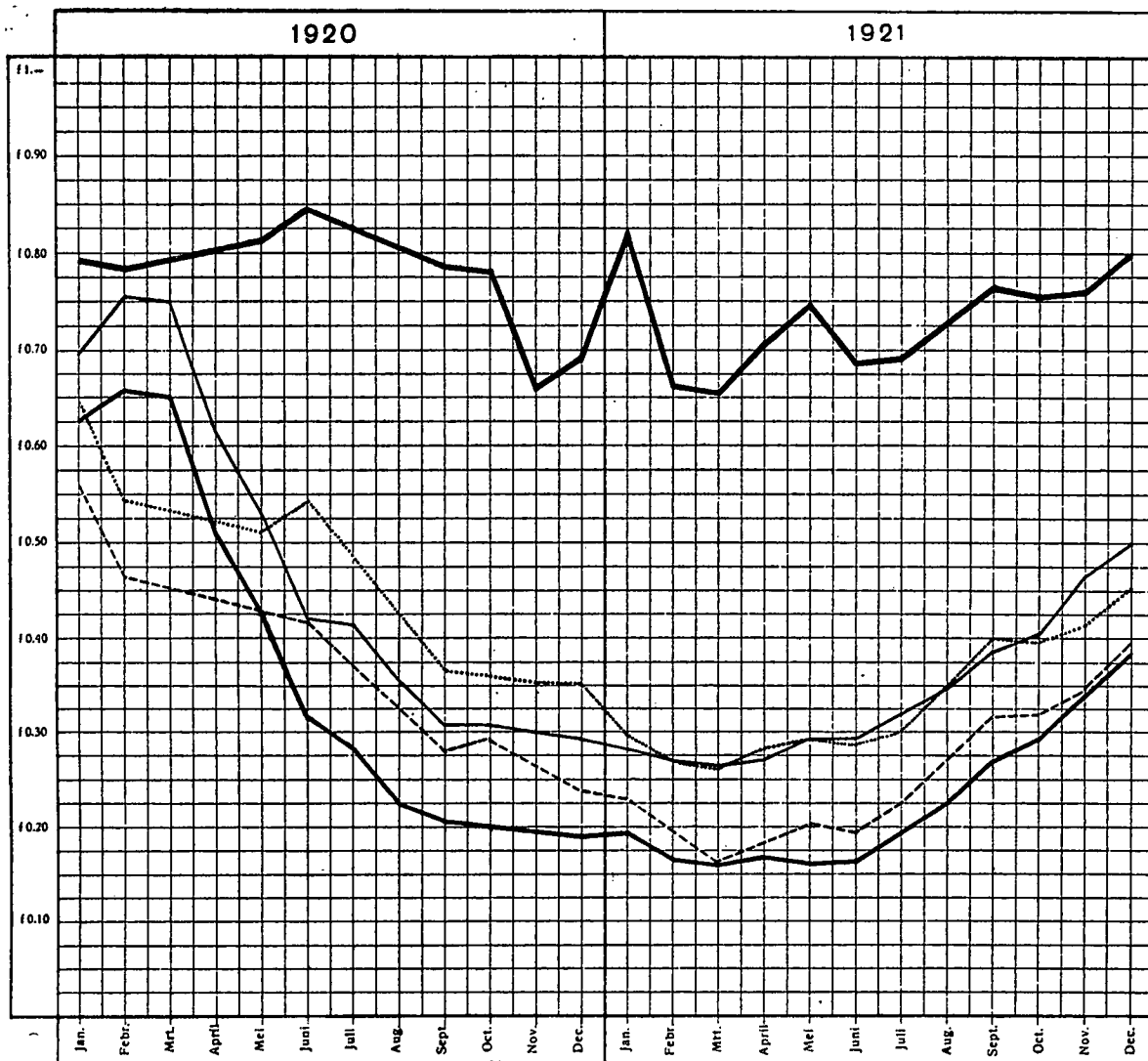
DE INVLOED VAN DE „COLONIAL PREFERENCE ACT” OP DE MARKTPRIJZEN VAN DE NED.-INDISCHE THEE EN OP DE AMSTERDAMSCH E THEEMARKT.

Een medewerker schrijft:

Het mag bekend geacht worden, dat bij de „Colonial Preference Act”, die in Engeland in 1919 het levenslicht aanschouwde als gevolg van de imperiale politiek van het Vereenigd Koninkrijk na het beëindigen van den wereldoorlog, aan verschillende producten van Britsch-Koloniaal oorsprong een voorkeursrecht werd toegekend bij invoer in het V. K. Voor thee van Britsch-koloniaal oorsprong werd daarbij het invoerrecht in het V. K. verlaagd van 1 sh. per Eng. lbs. tot 10 d., terwijl het invoerrecht van 1 sh. onveranderd gehandhaafd bleef voor thee van vreemden oorsprong. Deze wet vond allesbehalve instemming noch bij de planters, noch bij den Britschen handel, terwijl de Ned.-Indische planters aanvankelijk nauwelijks na-deel van dien maatregel verwachtten. De practijk heeft intusschen tot andere resultaten geleid, resultaten, die zelfs niet voorzien waren bij de Britsche wetgevers, omdat het gevolg van de „Colonial Preference Act” was, dat er een sterke druk werd veroorzaakt op de prijzen van het Nederlandsch-Indische product over een groot deel van de wereld. Reeds in het Algemeen Handelsblad van 15 April 1921 kwam een artikel voor, waarbij gewezen werd op die weinig vriendschappelijke wet van Engeland tegenover een met hem bevrienden staat als Nederland, die noch voor hare koloniën — een groot afzetgebied voor den Engelschen handel en industrie vormende — noch voor haar eigen land eenige voorkeursrechten kende.

Om nu de gevolgen van de „Colonial Preference” goed te doen uitkomen, dient men twee feiten in het oog te houden. Ten eerste, dat Londen nog altijd de wereldmarkt voor thee is, zoodat Londensche prijzen toonaangevend zijn voor de wereld en in de tweede

Gemiddelde prijzenloop van Javathee op de veilingen te Amsterdam en Londen gedurende de jaren 1920 en 1921

Verklaring der teekens

- Beter soort Thee (Amsterdam)
- Middensoort Thee (Londen)
- " " (Amsterdam)
- - - - Ordinaire Thee (Londen)
- · - · " " (Amsterdam)

plaats, dat de Londensche markt in hoofdzaak een markt is, die in eigen gebruik voorziet. De cijfers van thee in Engeland over 1921, voorkomende in E. S. B. van den 8en Februari l.l. toonen het laatste duidelijk aan. Tegenover een totalen aanvoer in 1921 in het Vereenigd Koninkrijk van 445.5 miljoen lbs., staat een invoer tot verbruik van bijna 411 miljoen lbs. of van 92 pCt. en een uitvoer van slechts 34,5 miljoen lbs. of 8 pCt. van den aanvoer.

Waar nu de Britsche verpakker voor Javathee een invoerrecht heeft te betalen, dat 2 d. per lb. hooger is dan voor Britsch-Indische of Ceylon thee, spreekt het vanzelf, dat hij voor Java en Sumatra thee ook 2 d. per lb. of ruimweg 10 cts. per h.KG. minder in veiling — waar de prijs in entrepôt berekend wordt — betaalt, dan voor Britsch-koloniale thee van dezelfde kwaliteit. Dit feit wordt dan ook toegegeven door verschillende belangrijke Engelsche thee-verpakkers.

Een zeer belangrijke grafische voorstelling, uitgegeven door de Vereeniging voor de Thee-cultuur in Ned.-Indië te Amsterdam, die hieronder is weergegeven, toont nu beter dan wat ook aan, dat die prijsdrukking van 10 cts. per h.KG. geheel wordt overgenomen door de Amsterdamsche theemarkt.

Volgens mededeeling van die Vereeniging werden die grafische lijnen samengesteld uit geheel van el-

kander onafhankelijke gegevens omtrent den loop der prijzen der standaardsoorten thee op de Amsterdamsche en Londensche veilingen. De conclusie ligt dus voor de hand, dat door de „Colonial Preference” de prijzen van ons koloniaal product op de voornaamste wereldmarkten, Londen en Amsterdam, gedrukt worden met 10 cts. per h.KG., een prijsdrukking, die heel wat beteekent, als men weet, dat de meeste theeondernemingen spreken van goede tijden, als zij een winst maken van 10 cts. per h.KG. op den gemiddelden kostprijs van hun product.

Terloops zij hier nog even gewezen op het geringe financieele voordeel voor de Engelsche schatkist van dezen maatregel, waar de 2 d. per lb. meerdere rechten slechts betaald werden over een hoeveelheid van ruim 38 miljoen lbs., uitmakende slechts 9 pCt. van het totale verbruik, terwijl die meerdere inkomende rechten feitelijk betaald werden uit de zakken van de producenten, die zooveel minder voor hun product kregen.

Een ander gevolg van ernstigen aard van de „Colonial Preference” is het nadeel, dat zij gaandeweg toebrengt aan Amsterdam als tweede theemarkt van de wereld en hoofdmarkt van Ned.-Indische thee. Wat toch is het feit!

Australië, dat zooals bekend is, een grootverbruiker

van thee is (Australië toont met Nieuw-Zeeland van alle landen ter wereld het grootste verbruik van thee per hoofd der bevolking per jaar aan) heeft — zeer ten spijt vooral van de Ceylon planters — de „Colonial Preference” niet overgenomen en doet er zijn voordeel mede. Zijn theehandelaars treden hoe langer hoe meer als opkoopters te Batavia op. Niet gehinderd door preferentiele rechten ten bate van de Britsche koloniën, maken zijn koopers, als goede mannen van zaken, gebruik van het feit, dat de prijzen van ons koloniaal product in Europa en bijna overal elders, door de Engelsche „Colonial Preference” gedrukt zijn, door voor de door hen begeerde theesoorten enkele centen per h.KG. hooger te bieden dan de pariteit te Londen of Amsterdam den producenten netto zou opleveren. Zij pikken zoodoende de meest gewilde sortaties uit menige factuur uit. De Indische producent of diens lasthebber is natuurlijk maar al te graag bereid dien hooger prijs voor een gedeelte van zijn product te ontvangen. Men ziet dan ook jaar op jaar de exporten van N.-I. thee naar Australië toenemen, terwijl de Java-thee daar de grootste — hier vrije — concurrentie aanbindt met de producten van Ceylon en Britsch-Indië, die door de bevoorrechtiging, uitgaande van het Moederland, op een hooger prijsniveau staande, in Australië hoe langer hoe meer terrein verliezen. Hoezeer de export van Java-thee naar Australië toeneemt en die van Britsch-Indische en Ceylonthee — trots toenemend theeverbruik van Australië — vermindert, blijkt uit de volgende cijfers.

Uitvoercijfers van thee naar Australië.		1918	1919	
Uit Java	5.176.000 Kg.	7.262.000 Kg.	(10 mnd.)	
„ Br.-Indië	10.776.000 lbs.	3.596.000 lbs.	(10 „)	
„ Ceylon	35.522.000 „	18.114.000 „	(9 „)	
		1920	1921	
„ Java	8.753.000 Kg.	7.591.000 Kg.	(10 mnd.)	
„ Br.-Indië	9.447.000 lbs.	6.675.000 lbs.	(10 „)	
„ Ceylon	22.888.000 „	14.297.000 „	(9 „)	

Tengevolge van bovenstaande omstandigheden komt nu speciaal de Amsterdamsche theemarkt — niet alleen de hoofdmarkt voor ons koloniaal product, maar tevens in hoofdzaak exportmarkt — hoe langer hoe meer in het gedrang. Immers zij is hoe langer hoe meer verstoken van die betere theesoorten, waarop Australië in Batavia bereids de hand heeft gelegd en het is dan ook een steeds sterker wordende klacht, dat hetgeen de Amsterdamsche markt aan hare gegadigden aanbiedt, voor het overgrootste deel bestaat uit middel- en ordinaire theesoorten. Dit doet de algemeene belangstelling voor die veilingen groot nadeel, omdat het een feit is, dat hoe beter een markt voorzien is, zij niet alleen te meer belangstelling trekt, doch dat die meerdere belangstelling zich dan ook uitstrekt tot de overige soorten en de voor die soorten gemaakte prijzen in gunstigen zin beïnvloedt.

De tweede conclusie is dus, dat de „Colonial Preference Act” indirect een groot nadeel doet, zoowel aan de Amsterdamsche theemarkt als aan den naam van Javathee in Europa, waar Europa voor het grootste gedeelte slechts Javathee onder de oogen krijgt, waaruit vele van de betere qualiteiten weggenomen zijn.

MEDEZEGGENSCHAP.

III.

Voor industriele „democratie” wordt door de arbeiders het pleit gevoerd. De drang naar „medezeggenschap” leeft overal.

Daar zijn er, die reeds het hoofd schudden en een afwerend gebaar maken, zoodra zij het woord hooren. Zoals velen in vroeger jaren afwijzend stonden tegenover de Vakorganisatie, tegenover collectieve contracten en vooral ook tegenover het ingrijpen van den wetgever. Het individualisme, dat in de 18de eeuw opkwam, is nog altijd niet geheel overwonnen. Sommigen zien feitelijk in elke beperking van de vrijheid der ondernemers een kwaad.

Maar er is hier ook veel misverstand, omdat de beteekenis van de gebezigde woorden niet precies vaststaat. De een geeft aan het begrip „medezeggenschap” een (brederen inhoud dan de ander. Uit hetgeen volgt, zal duidelijk worden, wat ik er onder versta. Vooraf moet ik evenwel een paar principieele vragen, die in verband met de quaestie van het „medezeggenschap” zijn gesteld, beantwoorden:

Laat ons een oogenblik aannemen, dat men onder „medezeggenschap” moet verstaan een mee-beslissen der arbeiders zoowel over allerlei algemeene regelingen, die voor den geheelen *bedrijfstack* zullen gelden, als over de verschillende zaken, die in onmiddellijk verband staan met de financieele, de technische en de commercieele leiding van de *afzonderlijke ondernemingen*. Zouden dan de arbeiders, indien zij een dergelijk „medezeggenschap”, dat o.m. inhoudt vertegenwoordiging in de directie en in den Raad van Commissarissen, opeischten, een ongeoorloofde, een onrechtvaardige daad verrichten?

Men heeft het betoogd. Maar ik kan het *principieel* ongeoorloofde niet erkennen. De verhouding tusschen ondernemers en arbeiders is in onze maatschappij een contractueele. De arbeider is, wettelijk beschouwd, volmaakt vrij om te eischen wat hij wil. Hij kan boven het loon een deel van de winst voor zich bedingen. Hij kan de voorwaarde stellen, dat de werkgever hem volledige controle geeft over de bedrijfsresultaten, dat hij mee moet spreken over de wijze, waarop de arbeid in de onderneming behoort te worden verricht. Het schijnt mij, op zichzelf beschouwd, volstrekt niet ongeoorloofd, dat de arbeider zegt: ik treed slechts met u, werkgever, in relatie, wanneer ge mij ook mee laat beslissen over eventueele invoering van nieuwe machines, over den aankoop van de grondstoffen, over de prijzen van het product, over de verdeeling van de winst. Een geheel andere vraag is natuurlijk, of het wenschelijk, verstandig en praktisch zou zijn, om dergelijke eischen betreffende de technische en commercieele bedrijfsleiding te stellen. Of daaruit niet voor den economischen vooruitgang bedenkelijke gevolgen zouden *kunnen* voortvloeien. Daarover gaat het nu in dit verband niet. Ik betoog alleen, dat een dergelijke, veel omvattende eisch van „medezeggenschap” niet zou zijn een *op zich zelf* ongeoorloofde voorwaarde bij de contractsluiting. Wanneer twee vrije, onafhankelijke personen of groepen van personen met elkander een overeenkomst sluiten, mogen zij — natuurlijk binnen de grenzen der zedewet en van de wetten van den Staat — de voorwaarden stellen, welke zij verkiezen.

In dienzelfden gedachtengang en immers ook naar ons geldend recht, heeft de werkgever eveneens de volle vrijheid om al deze en dergelijke voorwaarden te weigeren. Dan komt dus, indien de arbeider blijft volhouden, het contract niet tot stand. Willen — ik spreek voor een oogenblik zuiver theoretisch — alle arbeiders slechts op de voorwaarde van „medezeggenschap” in den hiervoren omschreven zin, een overeenkomst sluiten, dan zal de werkgever, die geheel „baas in eigen huis” wil blijven, in zijn onderneming geen arbeiders te werk kunnen stellen. Hij moet dan de zaak zonder hulp van anderen drijven of wel haar sluiten.

Zóó is, theoretisch beschouwd, de positie. Practisch is, gezien den economischen toestand der arbeiders en hun organisatorische kracht, de verhouding anders. Maar dit verzwakt het *principieele* betoog niet.

Ook kan de geschetste vrije positie, naarmate de practijk meer met de theorie gaat harmonieeren, tot veel strijd en wrijving, tot het toebrengen van groote schade aan het algemeen belang aanleiding geven. Vandaar, dat de vraag opkomt, of men niet door organisatie en/of overheidsbemoeijing tot een regeling kan komen, die bevrediging wekt, conflicten voorkomt en tot een zoo hoog mogelijk opgevoerde productie leidt. En daarmee verband houdt dan de vraag, die er bij uitnemendheid een is van *practisch beleid*, hoe

ver het „medezeggenschap” kan gaan zonder schade voor het bedrijf en voor het algemeen belang. De vraag ook, of alleen „medezeggenschap” moet worden gegeven in den *bedrijfstak*, dan wel in de eerste en voornaamste plaats in de afzonderlijke ondernemingen. Dat zoowel in het eene als in het andere geval vele praktische moeilijkheden zijn te overwinnen, is duidelijk. Maar het *recht* om de voorwaarde van „medezeggenschap”, zelfs in uitgebreiden vorm, te stellen, kan m.i. *principeel* niet worden betwist.

Nog een andere bedenking van principeelen aard moet ik onder de oogen zien.

Daar zijn er, die het „medezeggenschap”, zelfs indien men het beperkt tot het mee-beslissen over regelingen, die voor heel den *bedrijfstak* zullen gelden, overeenigbaar achten met den privaten eigendom, waaraan zij op principeele gronden vasthouden. Met name heeft men in Roomsch-katholieken kring dit principeele bezwaar tegen „medezeggenschap” aangevoerd. Ik kan evenwel ook dit bezwaar niet deelen. Men kan met mij van oordeel zijn, dat het *privaat bezit* nooit geheel zal worden opgeheven. Men kan, evenals ik, meenen, dat die opheffing ook niet wenschelijk, ja *noodlottig* zou zijn, gezien den mensch, zooals hij is. Zelfs kan men de stelling verdedigen met tal van argumenten, dat ook het „*privaat bezit*” der *productiemiddelen*, althans voor een belangrijk deel, behouden moet blijven. Maar dat alles zegt m.i. nog heel weinig voor den bedrijfs-, voor den ondernemingsvorm. Zeker zegt het niets, indien men van „*privaat eigendom*” spreekt in tegenstelling met „*publiek*” of „*gemeenschapsbezit*”. Met „*privaat bezit*” is in dien zin vereenigbaar de vennootschap op aandeelen, die eigenaresse is van diverse ondernemingen. Eveneens de coöperatie, die ontstaat, door het bijeenbrengen van een aantal kleine kapitalen. Principeel, op grond van de noodzakelijkheid, dat er „*privaat bezit*” zij, behoeft m.i. zelfs een toestand, waarbij de juridische eigendom van de ondernemingen in een *bedrijfstak* komt aan de „*bedrijfsorganisatie*”, niet te worden afgewezen. Een vraag van geheel andere orde is natuurlijk, of dit economisch-wenschelijk zou zijn. Daarover gaat het in dit verband niet. Evenmin over de vraag, *hoe* men eventueel tot een dergelijke orde van zaken zou komen. Men moet bij het bespreken van „*principeele*” quaesties, steeds wel pogen te *onderscheiden*.

De vennootschap, de coöperatie, ook de productieve, de bedrijven, waarin de arbeiders „medezeggenschap” bezitten, de „*publiekrechtelijke organisatie*”, als zoodanig ook eigenaresse van bedrijven, — het zijn m.i. alle op zichzelf geoorloofde bedrijfsvormen, waarover ook door wie de bekende, op het „*natuurrecht*” gebaseerde, eigendomstheorie der Roomsch-katholieken als juist aanvaardt, geen veroordeelend vonnis mag worden uitgesproken.

Zelfs schijnt het mij niet noodig, om ter principeele verdediging van het „medezeggenschap” in herinnering te brengen de op zichzelf onbetwistbare waarheid, dat het eigendomsrecht van menschen nooit *absoluut* kan zijn. Hoe juist dit ook moge zijn, daaruit volgt nog niet, dat A. tegen B. mag zeggen: omdat er geen *absoluut eigendomsrecht* is, moet ik „medezeggenschap” hebben over uw bezit! Wel aanvaard ik principeel de gedachte, dat het particulier eigendomsrecht mag, ja moet beperkt worden, indien het algemeen welzijn dit eischt. Is medezeggenschap der arbeiders in het bedrijfsleven voor het algemeen welzijn van groot gewicht, dan mag principeel tot de beperking van het *beschikkingsrecht* der juridische eigenaren van de productiemiddelen, waartoe dit medezeggenschap in een bepaalden vorm kan leiden, worden overgegaan. Met opzet druk ik mij zóó uit. Immers gaat het hier, welbeschouwd, over het *beschikkingsrecht*. Niet over den *eigendom*.

De arbeiders geven hun arbeidskracht aan de onderneming, aan het bedrijf. Waarom zouden zij niet mogen bedingen, dat zij een woord mee moeten spre-

ken over de arbeidsvoorwaarden in den ruimsten zin, over de toe te passen arbeidsmethoden, over de prijzen van de mede door hun arbeid vervaardigde producten, over het al dan niet beperken van de voortbrenging, over de belooning van het „kapitaal”, over de vorming van een reserve. Nog eens: het gaat hier nu niet over de praktische mogelijkheden, over het economisch-wenschelijke, maar alléén over het *principe*. Ook ik meen, dat het zuivere looncontract *in zich* niet onrechtvaardig of onzedelijk is. Het kan wel tot allerlei onrechtvaardigheden aanleiding geven. En het wordt praktisch gedrukt door twee groote bezwaren. Het roept heel gemakkelijk een tegenstelling van belangen te voorschijn, en het geeft den arbeider door de geheel ondergeschikte positie te weinig interesse voor den gang van het bedrijf. Maar op zichzelf beschouwd, is het looncontract niet in strijd met eenig christelijk zedelijk beginsel. Pogingen om het te hervormen, om den arbeider een meer volwaardige positie te geven, zijn principeel evenwel volkomen geoorloofd en verdienen om vele, reeds genoemde redenen, zelfs toejuicing. Met geen beroep op de handhaving van „*privaat bezit*” kunnen deze quaesties worden afgedaan.

Van meer beteekenis schijnt mij de tegenwèrping, dat het „medezeggenschap” niet kan worden aanvaard, omdat de arbeiders niet het *risico* van de onderneming dragen.

Het is ongetwijfeld juist, dat de arbeiders meestal niet zijn geïnteresseerd bij het kapitaal der onderneming. Maar zij dragen daarom toch wel *risico*! Gaat de onderneming niet goed, dan dreigt onmiddellijk loonsvermindering en straks werkloosheid. Zoowel qua producenten als in hun qualiteit van consumenten, hebben de arbeiders het grootste belang bij den bloei der bedrijven. Laat de leiding der onderneming te wenschen over, is zij niet berekend voor haar taak, dan worden veelal de arbeiders daardoor in niet minder ernstige mate gedupeerd dan de kapitaalgevers. „Kapitaal” en „arbeid” hebben *beide* risico!

Toch is er een ernstig bewaar tegen „medezeggenschap” zonder medebezit. Althans tegen „medezeggenschap” in de afzonderlijke ondernemingen. Het is heel begrijpelijk, dat de arbeider met een betrekkelijk laag inkomen, vooral het oog richt op het verkrijgen van *directe* financieele voordeelen, op het verwerven van een zoo hoog mogelijk loon. Dit zou bij volledig medezeggenschap tengevolge *kunnen* hebben, dat aan de noodzakelijke reserveering, aan de vorming van nieuw kapitaal voor uitbreiding van het bedrijf, te weinig aandacht werd geschonken. Bleek in een jaar de winst aanzienlijk, dan zou men kunnen komen tot het doen van onvoorzichtige uitkeeringen, tot het toekennen van hogere loonen, dan met een goede bedrijfspolitiek vereenigbaar zoude zijn. Kwam er dan een keer in den toestand, volgde op de gunstige periode een tijdperk van malaise, dan zouden de ondernemingen, die in den goeden tijd te weinig hadden gereserveerd, het hoofd niet boven water kunnen houden. Tot schade niet het minst van de arbeiders! De ontwikkeling, de uitbreiding van de productie eischt, dat men al meer de kapitaalvorming doet plaats hebben *in* de ondernemingen. Dat op deskundige wijze, met breeden blik, de gevormde kapitalen worden belegd. Belegd, niet altijd in de eigen onderneming, maar ook in verwante bedrijven, voor de voortbrenging van grondstoffen en machines, enz. Een kortzichtige bedrijfspolitiek, vooral gericht op het verwerven van zoo hoog mogelijke inkomsten in het heden, zou hier tot groot nadeel leiden.

Nu ben ik er van overtuigd, dat indien men zich bijv. beperkte tot de opname in de directie of in den Raad van Commissarissen van een paar arbeiders-vertegenwoordigers, in den regel de praktijk wel zou meevallen. Er komen gelukkig al meer ontwikkelde arbeiders, die voor de eischen van reserveering en kapitaalvorming een open oog hebben. Maar dan zouden zij soms in conflict kunnen komen met hun com-

mittenten. Men moet er mee rekening houden, dat de sociale opvoeding van zeer vele arbeiders nog uiterst gebrekkig is, dat vooral onder den invloed van de populaire socialistische propaganda de „massa” heel dikwijls de wonderlijkste denkbeelden heeft over wat economisch mogelijk en niet mogelijk is. Reeds om deze reden meen ik, dat aan een „medezeggenschap” in vollen omvang in de afzonderlijke ondernemingen, althans in de naaste toekomst, nog niet kan worden gedacht. Daar zullen wel ondernemingen zijn, waarin men — al dan niet in verband met de uitgifte van „arbeiders aandeelen” — tot eene vertegenwoordiging van werklieden en technici in het bestuur kan komen, maar tot een meer algemeen bevredigende regeling kan dit niet leiden. Ook omdat men — nog geheel afgezien van alle reeds genoemde bezwaren — bij een gaan in déze lijn al te zeer uit het oog verliest, dat heel de ontwikkeling van het organisatieleven van de arbeiders er toe geleid heeft, om meer het zwaartepunt te leggen in het *Bedrijf* — complex van ondernemingen — dan wel in de afzonderlijke ondernemingen.

Het is bovendien juist aan de beste, de meest ontwikkelde georganiseerde arbeiders, die naar een waardiger positie in het bedrijfsleven het krachtigst streven, niet onbekend gebleven, dat de technische en commercieele leiding van een wat omvangrijk bedrijf bijzondere qualiteiten eischt. Zij weten wel, dat de commissarissen van een vennootschap wel controleren, wel nu en dan eens in consult worden geroepen, en zekere lijnen aangeven, maar toch volstrekt niet gaan zitten op den stoel van den deskundigen directeur. In de dagelijkse leiding van een onderneming laten verstandige commissarissen steeds de directie zooveel mogelijk de vrije hand. Ging men inzake het „medezeggenschap” van het personeel in de afzonderlijke ondernemingen zoover, dat de leiding die noodzakelijke bewegingsvrijheid miste, dan zou dit voor het bedrijfsleven bedenkelijke gevolgen hebben.

Mijnerzijds wensch ik te bepleiten „medezeggenschap” in de regelingen voor den *bedrijfstak* en voor de afzonderlijke ondernemingen „medezeggenschap” in de regeling der werkzaamheden. Hoe ik mij en ander voorstel en welke gunstige gevolgen ik ervan verwacht, zet ik in een slotartikel uiteen.

Arnhem.

C. SMEENK.

STAATSHULP BIJ ONTGINNING VAN WOESTE GRONDEN.

In het nummer van 13 October 1920 werden door mij over bovenstaand onderwerp eenige mededeelingen gedaan. Sedert is meer dan een jaar verlopen en het is van belang eens na te gaan, welke ervaringen op dit gebied zijn opgedaan.

Zooals in het vorige artikel werd vermeld, was op de Staatsbegroting voor 1920 een bedrag beschikbaar gesteld van f 300.000 voor de bevordering van de stichting van kleine landbouwbedrijven op ontginningen. Op die voor 1921 was een bedrag uitgetrokken van f 400.000 voor hetzelfde doel, terwijl in dat jaar suppletoir nog is aangevraagd f 600.000. Op de ontwerp-begroting voor 1922 staat eveneens f 400.000. Voor de f 1.300.000 van 1920 en 1921 zijn of zullen worden toegestaan voorschotten voor het tot stand komen van 113 nieuwe boerenbedrijven. Een zelfde aantal gezinnen is dus niet enkel geholpen aan een bedrijf, dat een bestaan kan opleveren, maar tevens aan een woning. Zooals bekend is, wordt het voorschot in 't algemeen gedurende 8 jaren renteloos verleend, daarna vindt rentebetaling en aflossing plaats, waarbij de rentevoet is bepaald op 4 pCt. Laat men buiten beschouwing het verlies, dat van staatswege geleden wordt, doordat de Staat bij het aangaan van leeningen tegenwoordig wat hogere rente moet vergoeden, dan beteekent dit voorschot voor den Staat geen ander verlies dan dat van 8 jaren rentederving. Berekend met samengestelde intrest, komt het hierop neer, dat elke f 1000, welke thans

wordt verschafte als renteloos voorschot, een subsidie is van niet meer dan ongeveer f 269. Gaan wij na wat daarmede wordt bereikt:

1e. Ontginning van woesten grond (genoemde 113 gezinnen ontginnen reeds \pm 1345 H.A. heide) en daardoor uitbreiding van de bebouwde oppervlakte en dus sterker maken van ons land;

2e. Stichten van woningen, waardoor mede tegemoet wordt gekomen aan den ook op het platteland heerschenden woningnood;

3e. Hulp aan een groep personen, die deze hulp dubbel en dwars verdienen. De kleine landbouwersstand is arbeidzaam, eenvoudig in leefwijze en spaarzaam — alle eigenschappen, die vooral in dezen tijd de grootste waardeering verdienen en tot voorbeeld kunnen strekken.

Jammer is het slechts, dat 's lands financiën niet schijnen toe te laten meer nog voor dit doel beschikbaar te stellen. De behoefte is inderdaad zeer groot. Van Noord tot Zuid, overal waar men komt, is deze behoefte aan nieuwe landbouwbedrijven even groot. Men moet ze gesproken hebben, deze landbouwers, om daarvan diep doordrongen te worden. Hier is het een gezin, dat binnenkort zijn woning en bedrijf moet verlaten, omdat een zoon of dochter van den verhuurder daar gaat wonen; daar weer huist een nieuw gevormd gezin reeds eenige jaren op vaders bedrijf in; elders is een flinke boerenzoon, die allang tevergeefs uitziend naar een eigen bedrijf om een eigen gezin te kunnen vormen of, en dit komt helaas in sommige streken zeer veel voor, door de groote onderlinge concurrentie worden de koop- en huurprijzen zoo opgejaagd, dat een behoorlijk bestaan niet meer mogelijk is en de laatste spaarpenningen er mede gemoeid zijn. Voor al deze moeilijkheden is slechts één middel: zorgen voor nieuwe bedrijven. De vraag wordt wel gesteld of het uit een economisch oogpunt thans geraden is om nieuwe bedrijven te stichten, nu de oude zulke moeilijke tijden doormaken. Het antwoord moet zijn: de noodzaak klemt hier en dan, bedrijven van den omvang als hier worden beoogd, staan per slot van rekening in crisistijden als thans nog het veiligst. Zelfs al wordt de toestand voor den landbouwer nog moeilijker, dan kan in het gemengde zandbedrijf, dank zij ook de sobere leefwijze, met hard werken het hoofd toch boven water worden gehouden. Met eigen krachten en op eigen bedrijf kan hier veel van hetgeen voor eerste levensbehoeften noodig is, worden voortgebracht, en de opbrengsten van hetgeen verkocht wordt, zijn allicht voldoende om de geldbehoefte van het gezin te dekken. Ook in dat opzicht is het een gezonde, den Staat sterker makende tactiek, om den kleinen landbouwer te paard te helpen en tevens de daarvoor geschikte gronden te ontginnen. De goede zijde van deze wijze van ontginning en bebouwing van den grond is ook nog, dat de oppervlakte van het bedrijf niet zoo groot is of de eigenaar kan dit, zoo noodig, zelf baas, vooral als het gezin zich flink uitbreidt, wat bij den kleinen landbouwer gelukkig vrijwel regel is. Bij de ontginning zelf is veelal hulp noodig, vooral goede technische hulp, hoewel de boer ook hier reeds eigen kracht kan aanwenden. Men moet ze gezien hebben, hoe ze van 's morgens vroeg tot 's avonds laat bezig zijn met het ploegen, met het graven van slooten, met het gelijk maken van den grond, of met andere ontginningswerkzaamheden om te beseffen, dat er zóó economisch gewerkt moet worden. Ook de bouw der benodigde woningen en bedrijfsgebouwen kan op geen andere wijze goedkooper geschieden. De boereigenaar weet het best, hoe hij goedkoop aan timmerhout kan komen of waar de steenen wat lager in prijs zijn dan elders. Ik zag op een plaats den toekomstigen bewoner te zamen met zijn aanstaande vrouw bezig dag in dag uit de cementzandsteen te vormen, noodig voor den bouw. Is het voor zulke menschen geen ideaal — te wonen en te werken in eigen gemaakt huis en op eigen gemaakt land! Thans

is reeds een 50-tal boerderijen geheel gereed gekomen en vele nog in aanbouw. De bouwkosten van de in 1920 en 1921 gebouwde loopen uiteen van ongeveer f 5000,— tot f 10.000,—. Op vele plaatsen is voor ongeveer f 6000,— en minder een heel aardige boerderij gebouwd met een goed woonhuis en een achterhuis, ruimte biedend voor twaalf koeien, twee paarden, 8—10 varkens. Vergelijk dat nu eens met de prijzen der stedelijke — en vaak ook plattelands — arbeiderswoningen in den laatsten tijd! Men zal moeten erkennen, dat dan met die boerderijen heel wat meer bereikt is.

Maar, zooals gebleken is, heeft het verleen van dezen rijkssteun nog verdere strekking. Op sommige plaatsen in den lande, waar nog honderden of duizenden hectaren woeste grond liggen, geschikt voor aanleg tot bouw- en grasland, bleef een intensieve ontginning en bebouwing achterwege, voornamelijk door het gebrek aan woningen. Thans kunnen daar kleine boerderijen worden gesticht, en het is nu reeds te voorzien, dat verschillende van deze complexen het aanzijn zullen geven aan nieuwe dorpen. Naast de boerderijen zullen hier komen arbeiders- en landarbeiderswoningen, bedrijven en woningen van neringdoenden, kerk en school. Op eenige plaatsen is deze ontwikkeling, niettegenstaande den korten tijd die nog eerst is verlopen, reeds in een vergevorderd stadium gekomen. Op deze wijze heeft de hier bedoelde rijkssteun dus ook nog andere indirecte gevolgen.

Het staat dan ook bij mij vast, dat rijksgeld, op deze wijze besteed, rijke vruchten moet dragen.

J. P. VAN LONKHUYZEN.

ZILVER IN 1921.

Aan het Jaaroverzicht der Firma H. Drijfhout en Zoon is het volgende ontleend:

Na de voorgaande vier jaren van steeds toenemende belangstelling, die zelfs het nemen van zeer bijzondere maatregelen noodzakelijk maakte en tot uitdrukking kwam in een ongekeerde stijging van den prijs met een daarop gevolgde nog scherper inzinking, is het of dit jaar over de zilvermarkt gekomen zijn een loomheid en lusteloosheid, die ondanks alle pogingen niet te overwinnen schijnen.

De eenige factor, die behalve de speculatie, beweging op de markt wist te brengen, is de nog steeds voortgezette demonetisatie der zilverspecie van de meeste Europeesche landen. Deze beweging vond echter niet steeds tegenover zich het noodzakelijk opnemingsvermogen ter zilvermarkt, zoodat het eenzijdige aanbod weldra dermate den zilverprijs had doen dalen, dat ook hierin stilstand kwam. Geruimen tijd bleven verkooporders op een bepaalden limiet onuitgevoerd boven de markt zweven, hetwelk niet in staat was de animo te verhoogen. Transacties waarbij zilver tegen goud werd verhandeld, op vastgestelde verhoudingen, konden nog tot belangrijke bedragen plaats vinden, aangezien hierbij de stand der valuta een nog voornamer factor vormde dan de loop der zilvernootering. Ook op den zilverprijs oefende de sterk wisselende stand der valuta een grooten invloed uit en zelfs ontstond nu en dan hierdoor eenige verlevendiging, doch de algemeen heerschende depressie bleef haar stempel drukken op de zilvermarkt.

De opheffing der beperkende bepalingen op den uitvoer in verschillende landen o.m. op 7 Februari in Engeland voor zooverre het baarsilver betreft, en op 27 Juli ten onzent, zou onder meer normale omstandigheden ongetwijfeld een stimulans van betekenis zijn geweest, thans is daarvan echter geenerlei merkbare beweging uitgegaan.

Niettegenstaande het jaar opende op een nootering te Londen, die nauwelijks de helft uitmaakte van den hoogsten stand, die in 1920 werd bereikt en aanvankelijk eenige vastheid van lijn aantoonde, bleek de markt op den duur geen voldoende weerstand te kunnen bieden aan het aanhoudende aanbod, voortkomende uit de ontmunting, waarvan het gevolg was, dat met min of meer scherpe fluctuaties een dalende tendenz bleef bestaan, zoodat de nootering op 3 Januari 41¼ d. te Londen en 65¼ c. te New York, reeds tot 34½ d. en 57¼ c. teruggelopen was op 1 Februari. Dat de daling te New York minder scherp in de nootering tot uitdrukking komt dan te Londen vindt zijn oorzaak in de verbetering van den sterlingkoers van 3.53 tot 3.85 gedurende de maand Januari.

Ofschoon de handelsbalans van Engelsch-Indië nog geens-

zins tot vraag naar zilver van deze zijde kon leiden, trad toch de bekende voorliefde, die daar te lande voor het witte metaal bestaat, weder naar voren en tegen uitvoer van goud kwamen de Indische Bazaars met kooporders aan de markt. Ook de Chineesche speculatie toonde op dezen lagen stand van den zilverprijs kooplust, zoodat reeds op 3 Februari een herstel was ingetreden tot 37¼ d. en 63¼ c. Winstnemingen der speculatie, doch vooral het aanbod van het Continent deed daarna opnieuw een daling intreden, die met slechts enkele onderbreking voortduurde tot 5 Maart, op welken datum Londen den laagsten stand van het jaar en tevens de laagste nootering sinds 2 Augustus 1916 bereikte, met 30¼ d. loco en 30¼ d. termijn.

Nemen wij hierbij in aanmerking, dat in 1916, bij gelijken zilverprijs, de verhouding van goud tot zilver stond als 1 tot 33¼, terwijl deze verhouding op 5 Maart j.l. was 1 tot 41¼, dan volgt hieruit, dat de zilvernootering van 30¼ d. in vergelijking op goudbasis, slechts als $\frac{33\frac{1}{4} \times 30\frac{1}{4}}{41\frac{1}{4}}$ is

24¼ d. geldt. Ook New York bereikte op dezen datum den laagsten stand van het jaar met 52¼ c. Op deze nootering hield nagenoeg het aanbod geheel op, daarentegen nam de vraag voor Indische Bazaars weder toe, waarbij de geruchten omtrent de waarschijnlijkheid eener heffing op den invoer van zilver in Indië een stimulans vormden. Geleidelijk liep de zilverprijs dan ook weder op tot 34¼ d. en 58¼ c. op 22 Maart, op welk niveau, met voortdurende lichte schommelingen in dalende en opwaartsche richting, de nootering zich wist te handhaven tot medio Juni.

Van dit tijdstip af ontwikkelde zich een krachtig herstel in den zilverprijs, dat met het oog op den vrij langen duur der vaste stemming wel in staat zou zijn geweest het vertrouwen in de marktpositie eenigszins te doen toenemen, ware het niet, dat de bij tusschenpoozen ingetreden, scherpe reacties, met nadruk deden uitkomen, de hoogst onzekere en wisselvallige factoren, die de zilvermarkt beheerschten,

De voornaamste, op hechten grondslag berustende steun voor de markt was de regelmatige vraag voor Indië, die naarmate de betalings-balans door de belangrijke goudexporten verbeterde, meer en meer toenam. De vraag voor Chineesche rekening kwam bijna uitsluitend voort uit de kringen der speculatiegroepen en werd gewoonlijk reeds spoedig weder door aanbod gevolgd. De speculatie vervulde bij deze hausse inderdaad een belangrijke rol en was in vele gevallen oorzaak van de scherpe fluctuaties. Van grooten invloed echter op het verloop van den zilverprijs, in het bijzonder wat de nootering te Londen betreft, was ook de buitengewoon krachtige beweging, eerst in dalende en daarna weder in opgaande richting, van den sterlingkoers te New York. Naarmate de Engelsche wisselkoers daalde, verminderde in Amerika de neiging om zilver voor Londen af te staan, tenzij deze daling minstens compensatie vond in een evenredige en met de marktstemming te New York overeenkomende verhooging der zilvernootering. De vraag voor Indië en China op de Londensche markt overtrof meermalen zelfs het aanbod van het Continent, zoodat Londen niet slechts in evenredigheid met de daling van den wisselkoers steeg, doch gewoonlijk zich nog een fractie boven New York verhief. Hieraan was echter voor een deel ook debet de aanvoer van belangrijke hoeveelheden zilver te New York in verband met de Deutsche betalingsverplichtingen.

De hoogste stand van dit jaar bereikte de nootering te Londen op 27 Sept. met 43¼ d. op welken datum New York monteerde tot 71¼ d. De inmiddels reeds ingetreden omkeer in de dollarhause deed, niettegenstaande Londen in de eerste helft van October een lichte neiging tot daling vertoonde, New York nog verder stijgen, zoodat de nootering daar, op 17 October het hoogste punt van het jaar bereikte, met 73¼ c.

Het vierde kwartaal heeft op ondubbelzinnige wijze aangeetoond op welk een voozen grondslag het bouwwerk der prijsstijging was opgetrokken. De eenzijdige ontwikkeling der zilvermarkt, waarop wij reeds in ons overzicht derde kwartaal¹⁾ als een groot gevaar wezen, is inderdaad gebleken de reden te zijn, waarom de bereikte stand ten slotte niet te handhaven was. Weliswaar worden de beschikbare voorraden in veel geringer mate aangevuld uit de nieuwe productie dan vroeger het geval was, doordien de V. S., onder de Pittman Act, eigen productie voor aanmunting van dollars aanwendt, met welk doel aan het einde van het jaar door de regering in totaal reeds 87 miljoen oz. was aangekocht, en Mexico dit jaar eveneens tot aanmunting van eigen zilver overging, doch deze gunstige factor zinkt in het niet tegen den stroom van zilver die vrijkomt door de, uit de circulatie verbannen, munten.

De vroegere niet gering te schatten steun van regel-

¹⁾ Zie pgn. 978 van den vorigen jaargang.

matige kooporders voor aanmunting mist de markt nu geheel, terwijl ook de vraag voor industriële doeleinden, ondanks het toenemend verbruik der film-industrie, wegens de over de geheele wereld heersche malaise, sterk vermindert is. De financiële en politieke moeilijkheden, waarin China verkeert, bleven niet zonder invloed op de reële vraag van deze zijde, zoodat maar al te zeer de marktpositie afhankelijk is van den ongetwijfeld zeer beduidenden, doch te eenzijdigen factor, de koopkracht van Indië.

Het was vooral de vastere stemming van den sterlingkoers, die de haussespeculatie tot voorzichtigheid aanspoorde en aanleiding gaf tot afwikkeling van loopende posities. Een heftig koersbewegen was hiervan het gevolg, zoodat blijken kan uit de daling van 42½ d. en 73½ c. op 17 Oct. tot 39½ d. en 69¼ c. op den 19en d.a.v. en het herstel tot 40½ d. en 71½ c. op den volgenden dag. Ook de krachtige val van de notering op 25 Oct. tot 39½ d. en 68½ c. van 40½ d. en 70½ c. den vorigen dag, was het gevolg van de operaties der Chineesche speculatie. Opnieuw trad echter herstel in, zoodat de maand sloot op 40¼ d. en 70¾ c. November opende echter belangrijk lager op 40½ d. te Londen en 17½ c. nog beneden dezen stand te New York op 69½ c. waarop aanvankelijk nog eenige verbetering volgde, doch de verminderde vraag voor het verre Oosten, daarentegen de in verband met de daling van den dollar toenemende geneigtheid van Amerika om zilver ter beschikking van Londen te stellen, deed weldra een regelmatig dalende lijn ontstaan tot 38 d. en 67¼ c. op den 22en der maand. Dekkingsaankopen der baissiers brachten den volgenden dag nog weder herstel tot 38¼ d. en 68¼ c., doch daarna werd de lijn in verder dalende richting doorgetrokken tot 37½ d. en 67½ c. op 30 November. De stijging van den sterlingkoers ten opzichte van den dollar van 3.92 tot 3.99½, in den loop dezer maand, komt ook scherp in de zilvernoteringen tot uitdrukking. Tegen een daling te Londen van 2½ d. wijst New York slechts een teruggang aan van 2¼ c. waarbij echter rekening is te houden met 1¼ c. wegens inmiddels ingetreden, betere overeenstemming der noteringen. Opmerkelijk was de zwakke markt voor loco-zilver in het laatst der maand, waardoor niet slechts de meermalen belangrijke premie, die hiervoor boven de termijn-notering gold, verviel, doch op 28 Nov. termijnzilver zich zelfs ½ d. boven loco kon verheffen.

Ook December bleef ongunstig voor de zilvermarkt, niet-tegenstaande een verbeterde vraag voor Indië viel waar te nemen. Een buitengewoon groot aanbod muntzilver, waartegen geen behoorlijke steun aanwezig was, deed een krachtige inzinking ontstaan, die de notering bracht op 34½ d. en 63¼ c. op 8 Dec. De notering te New York, die afgeleid uit Londen volgens den sterlingkoers van 4.08½ op 64 c. uitkomt, doet zien dat zelfs bij deze daling New York nog ¼ c. beneden Londen bleef. Den volgenden dag trad weder herstel in te Londen tot 35½ d. en te New York tot 65¼ c. Ofschoon op dit lagere niveau de markt aanvankelijk een levendiger aanzien verkreeg en door belangrijke kooporders der Indische Bazaars op 17 Dec. een verbetering tot stand kon komen tot 39½ d. en 67 c., overheerschte toch weldra weder de flauwe stemming, zoodat het jaar sloot op 34½ d. te Londen en bij een sterlingkoers van 4.20¼, te New York 1½ c. lager op 64½ c. De daling van 8¼ d. te Londen gedurende het laatste trimester weegt vrij nauwkeurig op tegen de stijging in het derde kwartaal. New York bleef echter na de stijging in het derde kwartaal van 12 c. op hooger niveau en verloor, als gevolg van den zwakkeren stand van den dollar hiervan slechts 6¼ c.

Door de opheffing der beperkende bepalingen ontstond over het algemeen weder een grootere overeenstemming van prijs op de verschillende markten en in tegenstelling met de vroeger zeer groote afwijkingen werd sinds het herstel der vrije markt vrij nauwkeurig de loop der notering van de hoofdmakten gevolgd. Ten onzent is de zilverprijs van het begin van het jaar af, toen gefineerd zilver f 64.— en ongefineerd zilver in baren f 60.25 per K.G. fijn noteerde, onafgebroken dalende gebleven tot 16 April op welken datum de laagste stand van het jaar en tevens de laagste notering sinds 1916 werd bereikt met f 54.— voor gefineerd en f 52.25 per K.G. fijn voor ongefineerd zilver. In de eerste dagen van Mei werd een lichte verbetering merkbaar, die later gebleken is het begin te zijn van de stijging, die het verdere deel van het tweede en het geheele derde kwartaal geduurd heeft en de prijzen op den hoogsten stand van het jaar bracht met f 71.25 gefineerd en f 67.25 ongefineerd. Op 19 October trad hier de daling in, die vrijwel zonder onderbreking de notering terug deed gaan tot f 62.— voor gefineerd en f 55.75 voor ongefineerd zilver in baren aan het eind van het jaar.

LONDENSCHER CORRESPONDENTIE.

De eerste twee rapporten der Geddes-bezuiningscommissie; de internationale economische toestand en het schadevergoedingsvraagstuk; voornemens der regering ten aanzien van den gouden standaard; terugkeer tot het systeem der veertiendaagsche afrekening op de effectenbeurs; loonstrijd in de scheepsbouw-nijverheid.

Onze Londensche correspondent schrijft ons d.d. 11. Febr. 1922:

With the publication yesterday afternoon of the first two Reports of the Geddes Economy Committee the final act in the preparations for the forthcoming General Election, the certainty of which was manifest from the very paucity of the King's Speech early this week, has opened. The two parties in the State which really correspond to class interests have now both of them an issue which really does mean something to the ordinary individual. The middle-classes and the business men desire to see taxation reduced, as the first and most urgent of all steps. The working classes desire to see a reduction of unemployment. In the first round of the fight the Government has scored a great advantage. The Geddes report has had a great press reception: it contains a series of drastic proposals, most of which will commend themselves to the public without any argument at all. Reduction of armaments is so much a matter of general demand that even the Opposition cannot attack the Government here. As regards Education, the other service upon which great economies are to be realised, there never was, and perhaps never will be, a genuine demand for its wide extension, among the middle and business classes of the country. Let them disguise it as they will, the great majority of the bourgeoisie thinks that there is no sense in giving too much general education to the children of the working classes: „why should we have to pay for their children as well as our own?” Consequently, I do not anticipate the slightest difficulty for the Government in carrying this portion of the Report. The difficulty will come from the „Services”, that is, from the Army and the Navy, and their friends and supporters in the Press, Parliament, and Society. Here, in fact, issue has already been joined.

The present position of the Economy proposals is as follows. The Departments themselves, in consequence of the Treasury Circular, proposed cuts which amount in the aggregate to £ 75 millions. This being regarded as quite insufficient, the Geddes committee was appointed to revise the Departmental Proposals. Exclusively drawn from the circles of „Big Business”, with an instinctive dislike, therefore of „new fangled ideas” as regards social reform, the members of the committee could be trusted to be drastic in their suggestions. Unknown as such a step was to the practices of the country hitherto, it was useful as giving confidence to the business classes in the integrity of the Government's faith in reform, and at the same time enabled the Government to know the worst. For any service not cut down root and branch by the Committee could be defended against all-comers.

Well, the Committee has spoken, and in the reports now issued, economies amounting to £ 75 millions above the original economy proposals are submitted. A further amount of £ 25 millions will be submitted later on. This amount is distributed as follows:

Navy	£ 21	millions
Army	„ 20	„
Air	„ 5,5	„
Education	„ 18	„
Health	„ 2,5	„
War pensions	„ 3,3	„
Trade Group	„ 0,5	„
Export Credits	„ 0,5	„
Agriculture	„ 0,85	„

Police and pensions	£1,6 millions.
Minor adjustments	„ 0,1 „
Economies to be divided between University Education and Pensions	„ 1,2 „

It is naturally impossible in this article to go into detail with regard to these proposals. A selection of the leading points is all that is possible.

As regards defence services, it is specifically pointed out that economies resulting from the Washington pact, have not been considered. The main points proposed are that there should be set up a Ministry of Defence to co-ordinate the three services. The Navy is to suffer a reduction of personnel of 35.000 officers and men, the Army is to be cut down by 50.000 officers and men. The construction of new ships is to be allotted to commercial yards unless the Naval yards can bring their costs down.

As regards Education, the main proposals are that the age of school-entry should be raised to six, that the classes in the elementary schools should be increased to an average of 50 per class, that the cost of teachers pensions should be borne in part by the teachers themselves, a contribution of 5 per cent being suggested here, and a revision of the relations between the State and the local Education Authorities. As regards secondary education, the fees ought to be raised, and no one should be given secondary education at the expense of the State whose mental capabilities do not justify this higher and much more costly form of education. A limit to the growth of University grants is suggested, but the changes here are not drastic, and do not extend beyond what has already been suggested by the Government itself.

As regards Social Reform, the most important suggestion is that the subsidised houses should as far as possible be sold, in order to cut the loss of £10 millions per annum which the existing scheme entails on the country. The grants for Tuberculosis treatment and for Maternity and Child Welfare are slightly reduced, though there is not much to be said for any interference here at all. The whole question of Insurance should be gone into, and the question of developing a system of industrial insurance investigated. The possibility of the transference of the Trade Boards to the Board of Trade is raised, and subject to reforms in the Insurance Services, the abolition of Labour Exchanges and the Ministry of Labour discussed. Parents' pensions, under the War Pensions schemes, should be cut down by £3½ millions, but no change is to be made in the current year on other pensions, or on old age pensions.

In the Trade Group of Services, an important suggestion is made that the Department of Overseas Trade be abandoned, and its functions merged with other departments of the Board of Trade. Perhaps the last of the more spectacular aspects of the Report is the suggestion for a revision of the Police Forces, a point which seems to suggest that the business world is by no means so afraid of revolution as some of the politicians would like us to suppose.

It is known that the Government will not accept these proposals in extenso, but the battle of the interests has hardly begun. It is already clear, however, that no political party which rejects the Geddes Report has a chance of success at the next Election. The Liberal Opposition will be in a most difficult position, which ever attitude it takes. If it plumps for the whole report, it echoes only the Government and at the same time gains nothing in supporters, for those who are offended by the attack on education and so on will almost certainly vote Labour in any case. The Labour Party, on the other hand, by stressing the necessity for expenditure of this kind, will simply play into the hands of the Government. „Down with the Labour wasters“ will be almost as popular a political cry as „making Germany pay“ was in 1918. The international economic situ-

ation has come up for discussion once more this week, in connection especially with regard to its relation to unemployment. The Government expressed the hope in the King's Speech that the Genoa Conference would pave the way to real peace, and the debates on the King's Speech enabled the Government to counter the Labour move on the unemployment issue. Mr. Lloyd George in person challenged the Opposition to state its policy on Reparations, with the result, needless to say, that the Opposition did not dare to stick to its guns, and in fact, ran away. The Premier argued that Reparations could not possibly be responsible for unemployment, for German foreign trade was only 25 per cent of what it was in 1913, and our trade was certainly greater than that. In this connection it may be remarked that the employers and the workers in the Coal Industry have set up a joint investigation committee into the effects of the coal clauses of the Peace Treaty on the British export trade in coal. Further, Mr. Edgar Crammond, a well-known expert in the City, connected with the „B. S. T.“; has been lecturing to National Union of Manufacturers, and has pointed out that the present reparations scheme is utterly impossible. He pointed out that the amount which Germany was called upon to pay was settled in accordance with the political necessities of the moment, and bore no reference to the economic possibilities of the moment. What was wanted was a business settlement of the whole problem. No doubt he is correct in his view, but the tendency to put all the blame upon the politicians, which is very popular in the City just now, is really a little unfair to the politicians, who after all, were told by the City expert at the peace conference that Germany could pay some £20.000 millions. It is only since the slump that the City has moderated its views, and even now I doubt whether the Stock Exchange is not still much of the same mind as it was.

In answer to a Parliamentary question, the Chancellor of the Exchequer has stated the intentions of the Government with regard to the gold standard. It proposes to allow an unrestricted market in gold as soon as the state of the foreign exchanges permits it, though the question of whether a gold currency will be restored will depend on the public. This seems to indicate that the Government will allow a free circulation of gold if there is a demand for it. This raises some interesting points. The Bank note issue is of course fully covered, but what the Government intends to do with the Treasury Note is not yet clear, considering that there are only £28½ millions of gold against the whole issue. The matter is getting practical considering the rise in the dollar exchange. Gold will no doubt be drawn from the U. S. A., if the exchange is stabilised at the old par, and will no doubt be smuggled in from other areas, even if these do not permit free export, but so far no official policy on these matters has been announced.

The Stock Exchange is to revert to the old system of fortnightly settlements, with suitable modifications. So much appears from a notice which has been posted up in the Exchange. Dealings for clients resident abroad and foreign arbitrage will continue to be on a cash basis for the time being. Special settlements are to be permanently abolished, the existing process of settlement being retained. The limit for options will be 90 days, with the possibility of carrying the completed bargain on contango for three settlements. The settlement department is to be re-opened, with compulsory membership of traders in the securities affected. Minor alterations in other rules are also foreseen.

In the Labour world, the principal matter of interest is the discussion going on as to ship-building wages. The employers have

demanded a cut of 26/6 per week, which would have brought the wage, taking the price level into account, below the pre-war wage. The depression in the industry was the excuse offered. The men, perhaps naturally, refused to listen to this, and there is now to be a ballot on the question of a gradual reduction of the wage to this level. The Poplar Guardians of the Poor have finished their career by being locked in for the night by the very individuals for whom they have been waging war with the Ministry of Health: a fitting end to this silly business, which has done untold harm to the Labour Cause.

AANTEKENING.

De Engelsche petroleumpolitiek.— In den loop van 1920 en van de eerste maanden van 1921 zijn, zooals bekend, verschillende nota's tusschen de Vereenigde Staten en Engeland gewisseld over de door laatstgenoemd land gevolgde politiek ten aanzien der petroleumvelden in het mandaatgebied Mesopotamië, welke politiek door de Unie in strijd werd geacht met het open-deur-beginsel, dat volgens art. 11 van het ontwerp-mandaat ten opzichte van leden van den Volkenbond wordt aanvaard. Hoewel geen lid zijnde van den Volkenbond, meende de Unie er toch aanspraak op te mogen maken, dat genoemd beginsel ook te haren opzichte zou gelden, m.a.w., dat de Anglo-Persian geen monopolie voor de velden van Mesopotamië zou verkrijgen.¹⁾

Het schijnt, dat ondanks alle vertoogen van de Wilson-regering de zaak bij het oude gebleven is. Het kan daarom geen verwondering wekken, te lezen, dat men in de Vereenigde Staten Engeland er ernstig van verdenkt, dat het ondanks zijn vriendelijke antwoordnota's de formeel openstaande deur feitelijk zorgvuldig gesloten houdt.

Sir John Cadman, die thans een leidende functie in de Anglo-Persian bekleedt, heeft tijdens zijn verblijf in de Vereenigde Staten²⁾ getracht de op dit punt bestaande ongerustheid wat te verminderen. In een door The Petroleum Times weergegeven interview verklaarde hij geen gronden aanwezig te achten voor het sluiten van een petroleum-entente tusschen Engeland en de Vereenigde Staten of voor het volgen van een politiek van wederkeerigheid door deze twee landen, daar er geen Britsche petroleumpolitiek bestond, strijdig met Amerikaansche belangen. De politiek van Groot-Brittannië was gericht op het bevorderen van de ontginning der petroleumvoorraden in ieder land, door ieder volk en in 't bijzonder door inwoners der Vereenigde Staten. Verder ontkende hij, dat Engeland in petroleumzaken ten aanzien van de Unie een gesloten deur-politiek zou volgen.

„Gedurende den oorlog bestonden enkele beperkingen in Engeland, maar toen heerschten er ook abnormale omstandigheden. De grootste maatschappij, welke zich bezighoudt met ontginning van petroleumvelden³⁾ in Engeland, wordt gecontroleerd door Amerikaansch kapitaal. In sommige Britsche koloniën en dominions mogen beperkende maatregelen getroffen zijn, deze gebieden staan niet onder controle der Londensche regering. Een feit is, dat in Canada, dat zekere voorzieningen kent ten aanzien van het verlenen van vergunning voor ontginning van olievelen, de grootste maatschappij, de Imperial Oil Company, een Amerikaansche maatschappij is. In Trinidad bestaat een regeling, dat slechts Engelsche maatschappijen concessies kunnen verkrijgen voor de kroondomeinen, maar aan het voorschrift wordt niet de hand gehouden en ten aanzien van andere terreinen bestaan geen beperkende bepalingen.

„Wat verder Burmah betreft, is deelneming van vreemd kapitaal verboden geweest, maar dit vond zijn oorzaak in de omstandigheid, dat, toen tot deze politiek nu 35 of 40 jaar geleden werd overgegaan, de vreemde kapitalisten, die het oog op dat terrein gevestigd hielden, de petroleum-

voorraden daar niet wenschten te ontginnen, doch hen onaangeroerd wilden laten. Nu de omstandigheden echter veranderd zijn, daar er een petroleumtekort is en het Amerikaansche kapitaal verlangend is vreemde terreinen te ontginnen, zal de zoo juist vermelde politiek spoedig veranderd worden.”

Tot zoover Sir John. De opmerking mag misschien gemaakt worden, dat het den Amerikanen wel weinig zal baten, of men nu nog in Burmah een andere politiek gaat volgen. Bij den nauwen band, welke tusschen de Anglo-Persian en de Burmah-Oil Cy. bestaat, zou het Sir John weinig moeite gekost hebben, hierover nadere inlichtingen te verschaffen. En wat Mesopotamië betreft, hierover zweeg hij, wat begrijpelijk is voor een leider van de Anglo-Persian, doch hiermede liet hij tevens datgene in het duister, ten aanzien waarvan men in de Vereenigde Staten wel het liefst eenig licht had zien ontstoken.

In de rubriek Statistieken en Overzichten treft men aan eenige Jaarcijfers inzake Koffie, ontleend aan de mededeelingen der Firma G. Duuring en Zoon.

INGEZONDEN STUKKEN.

HANDELPOLITIEK EN VERBRUIKERS- BELANG.

Zeer Geachte Redactie,

Gij zult mij wel vergunnen, eenige opmerkingen te maken naar aanleiding van het ingezonden stuk van Prof. v. Gijn in het nummer van 1 Febr. van dit orgaan over mijn artikel „Handelspolitiek en Verbruikersbelang” (in E. S. B. van 25 Jan. l.l.). Ik zal daarbij Prof. v. Gijn puntsgewijs volgen, zijn opmerking over de algemeene fout van „protectionistische” betoogen ter zijde stellende, omdat deze niet ter zake doet en mij in het onderhavige verband dan ook werkelijk niet kan interesseeren.

I. Ik heb gezegd, dat „het voordeel van den goedkoopere invoer niet ten goede komt aan de consumenten, maar aan hen, die tusschen producent en consument staan”, en daarmee heb ik onderschat „de werking van de concurrentie bij de tusschenpersonen”.

Deze weergave is al buitengewoon onvolledig, en daardoor als zoodanig onjuist. Met name wordt door Prof. van Gijn gezwegen: 1o. over de werking der Duitsche uitvoerpolitiek, waardoor eenzijdig een groot deel van het „valuta-verschil” ten goede komt aan den buitenlandschen producent, en anderzijds voor den consument het gevaar dreigt van een geleidelijke vernietiging van die takken der Nederlandsche Nijverheid, die onder normale omstandigheden tegen het buitenland opgewassen waren, en 2o. over het feit, dat de binnenlandsche kostprijs, waarnaar het buitenland zich richt, op het oogenblik nadeelig wordt beïnvloed door het heerschende gebrek aan werk. De werking van de concurrentie bij de tusschenpersonen wil ik niet onderschatten, maar: 1o. een groot deel van het „valuta-verschil” is aan die concurrentie onttrokken, 2o. de concurrentie bij de binnenlandsche producenten moet men, althans in vele takken van bedrijf, evenmin onderschatten, 3o. er werken, en er blijven bij tijdelijke bescherming onder de huidige omstandigheden werken, geheel andere en sterker-prijdsdrukken factoren dan de buitenlandsche valuta-concurrentie (waarvan men de werking op theoretische gronden veel te veel overschat, gelijk de practische ervaring aanwijst).

II. Ik heb gezegd: „het verkeer naar Duitschland (is) lamgeslagen”, en daarmee heb ik mijn gezichtskring tot de „klagende lieden” beperkt.

Den niet-oppervlakkigen lezer zal zijn opgevallen, dat ik heb gezegd, dat in de huidige omstandigheden het *industriële* verkeer met Duitschland is lamgeslagen. Overziet men de Nederlandsche Nijverheid in haar geheel, dan is een dergelijke uitspraak zeker niet te sterk.

Ik heb gesproken van „vernietigde industrieën”.

¹⁾ Zie pgn. 31 en 350 van den vorigen jaargang.

²⁾ Zie ook pgn. 10 van dezen jaargang.

³⁾ Veel zal dit nog wel niet te beduiden hebben. Verg. pgn. 589 jaargang 1920.

Ik heb mijn artikel met zeer veel aandacht overgelezen, maar heb een dergelijke uiting daarin niet gevonden, wat mij aanleiding geeft te veronderstellen, dat ik haar niet heb gebruikt. Wel heb ik gesproken van „gevestigde industrieën, die in normale omstandigheden bewezen hebben tegen het buitenland op te komen, maar die thans ten gronde dreigen te gaan”; ook heb ik betoogd, dat „het toch zeker een belang van de geheele Nederlandsche gemeenschap (is), dat in dezen crisistijd niet in-zich-gezonde industrieën worden vernietigd”, maar dit is toch iets anders dan het spreken van „vernietigde industrieën”.

III. Ik heb ten slotte met een dam handigheidje den oppervlakkigen lezer verleid, nl. gesproken van de stijging der koopkracht van de oorspronkelijk-werkloozen en gezwezen van de daling der koopkracht van degenen, die in het onbeschermd bedrijf hun werkgelegenheid verminderd zien; zoodoende kon ik concluderen tot vermeerdering van werkgelegenheid tengevolge van bescherming.

Over die daling der koopkracht heb ik inderdaad gezwezen. En, ik geloof, volkomen terecht. De opzet van Mr. Smissaert was: „er komt voor *fy* minder aanvraag in bedrijf A, doordat er *fy* meer moet besteed worden voor de artikelen van het beschermde bedrijf B, dus geen werkvermeerdering, maar verschuiving van werkgelegenheid.” Dezen opzet bestreed ik, door te betoogen, dat men zonder bescherming niet weet *waar* en *hoe* de *fy* worden uitgegeven, terwijl men met bescherming weet, dat ze tenminste éénmaal dienst doen om den Nederlandschen arbeider werk te verschaffen. En — met Mr. Smissaert *aannemende*, dat bedrijf A een Nederlandsch bedrijf is (onder de huidige omstandigheden heeft deze veronderstelling groote beteekenis) — sprak ik alleen over de stijging der koopkracht der oorspronkelijk-werkloozen, en zweeg over de daling der koopkracht van de arbeiders uit bedrijf A.

Waarom? Omdat die daling der koopkracht in bovengemelden opzet alleen dan plaats vindt, *wanneer* er inderdaad voor *fy* minder aanvraag in bedrijf A. komt. Maar de oorspronkelijk-werkloozen stijgen in koopkracht, en *dus* zal er niet voor *fy* minder aanvraag komen in bedrijf A. Mr. Smissaert zeide in de debatten over zijn aangehaald praeadvies: „*Wanneer het waar is,*” dat hogere prijzen voor beschermde waren beteekent een minder debiet in de niet beschermde bedrijven enz.” Er moet *bewezen* worden (wat Prof. van Gijn als bewezen aanneemt), dat er voor *fy* minder aanvraag in bedrijf A zal zijn; eerder mag men zich op daling der koopkracht niet beroepen. En nu meen ik, dat voor het *tegendeel* van een vermindering der vraag, voor een bedrag van *fy*, in bedrijf A pleit, dat de oorspronkelijk-werkloozen in koopkracht stijgen; en dat het daarom goed is, over daling van koopkracht maar te zwijgen.

Prof. van Gijn vraagt mij, te *bewijzen*, dat protectie werkvermeerdering meebrengt. *Mathematisch* is dat niet te bewijzen. Het lijkt mij juist de fout der dogmatische vrijhandelaren, absentie van werkvermeerdering mathematisch te willen bewijzen.

Het gaat hier voor *elk concreet geval* van bescherming om de grootste mate van *waarschijnlijkheid*; gegeven een bepaalde bescherming van een bepaalden tak van nijverheid, welke zullen dan de gevolgen zijn voor de Nederlandsche volkswelvaart? En in mijn artikel betoogde ik — naar aanleiding van den opzet van Mr. Smissaert — dat er op het oogenblik, onder de huidige omstandigheden, redenen zijn, die er voor pleiten, dat de vernietiging van de werkgelegenheid (op grond van prijsstijgende werking van bescherming) steeds belangrijk kleiner zal zijn dan de door de bescherming geschapen arbeidsgelegenheid.

Mr. C. P. M. ROMME.

¹⁾ Ik cursiveer.

MAANDCIJFERS.

ONTVANGSTEN VAN SPOOR- EN TRAMWEGMAATSCHAPPIJEN SEPTEMBER 1921.

(Ontleend aan „de Ingenieur”.)

Namen der Maatschappijen.	Personenvervoer.	Goederenvervoer.	Totale ontvangsten.	
			September 1921.	September 1920.
Maatsch. tot Expl. van S.S., N.C.-S., Noord-Brab. Deutsche Spoorwegmaatschappij en Holl. IJzeren Spoorwegmaatschappij	f 8.742.000,—	f 8.415.000,—	f 17.157.000,—	f 17.967.186,—
Tramwegmaatschappij „De Meijerij”	—	—	30.968,87	35.363,98 ^{1/2}
Nederlandsche Tramwegmaatschappij	84.835,33	95.952,64	186.699,47	151.868,50
Rotterdamsche Electriche Tramwegmij....	580.066,81	—	580.066,81	541.242,04 ^{1/2}
Rotterdamsche Tramwegmaatschappij	104.980,76 ^{1/2}	114.722,86	219.703,62 ^{1/2}	211.721,42
Westlandsche Stoomtramwegmaatschappij	34.680,25	18.845,21 ^{1/2}	58.304,56 ^{1/2}	50.135,55
Zuider Stoomtramwegmaatschappij	12.145,13	6.381,46 ^{1/2}	18.866,79 ^{1/2}	19.780,49
Nederlandsch-Indische Spoorwegmaatschappij..	542.000,—	1.455.000,—	2.024.000,—	1.784.566,—
Oost-Java Stoomtramwegmaatschappij	—	—	—	—
lijn Modjokerto—Ngoro	—	—	37.100,—	32.400,—
lijn Soerabaja—Krian	—	—	100.000,—	95.500,—
Samarang—Cheribon Stoomtramwegmaatsch... Samar.—Joana Stoomtramwegmaatschappij ..	—	—	669.000,—	538.100,—
Serajoedal Stoomtramwegmaatschappij	—	—	481.000,—	406.500,—
lijn Maos—Bandjarnegara	—	—	117.300,—	107.500,—
lijn Bandjarnegara—Wonosobo.....	—	—	16.300,—	14.000,—
Deli-Spoorweg-Maatschappij	—	—	725.000,—	466.000,—
Madoera Stoomtrammaatschappij	—	—	177.000,—	159.000,—
Modjokerto Stoomtramweg-maatschappij.....	—	—	64.678,—	46.365,—

Nagekomen over Mei.

Nederlandsche Spoorwegen.....	f 8.160.554,03 ^{1/2}	f 8.205.581,44 ^{1/2}	f 16.730.775,09	f 18.025.739,06 ^{1/2}
-------------------------------	-------------------------------	-------------------------------	-----------------	--------------------------------

Augustus.

Staatspoorwegen in Ned.-Indië.				
I. Staatspoorwegen op Java	f 2.577.622,—	f 3.754.545,—	f 6.764.298,—	f 5.936.180,—
II. Spoorweg ter Sumatra's Westkust	122.552,—	68.839,—	210.349,—	199.196,—
III. Tramwegen in Zuid-Sumatra.				
a. Palembanglijn	28.926,—	129.637,—	161.113,—	99.511,—
b. Lampong lijn	30.026,—	35.518,—	67.966,—	25.480,—
IV. Atjeh Stoomtram	105.392,—	65.235,—	175.056,—	154.467,—

De ontvangsten der groote maatschappijen, die in „de Ingenieur” ontbreken, zijn aan het „Maandschrift Centr. Bureau Statistiek” ontleend.

HANDELSPOLITIEK IN DE MAATSCHAPPIJ VOOR NIJVERHEID EN HANDEL.

Geachte Redactie,

In het verslag der vergadering van de Mij. voor Nijverheid en Handel in uw blad van 8 Februari trof mij de volgende passage:

Een uitzondering vormde slechts het drukkersbedrijf, welks vertegenwoordigers zonder bescherming geen verbetering mogelijk achtten. De vergadering was echter blijkbaar van meening, dat de bijzondere positie, waarin deze industrie tengevolge van haar eigen maatregelen verkeert, haar op dit gebied niet vergelijkbaar maakt met de andere takken van nijverheid in Nederland.

Het komt mij voor, dat de heer Schilthuis, die het verslag schreef, in het door mij geursiveerde deel iets constateert, dat niet juist is.

Wel werd door een der sprekers, den heer Honig, een dusdanige opmerking gemaakt, de vergadering als zoodanig heeft zich in bovenaangegeven geest niet uitgesproken. Ware dit zoo geweest, ik had mij niet kunnen neerleggen bij het verzoek van den voorzitter om, nadat de heer Honig zijn op zichzelf staande opmerking had gemaakt, over de maatregelen in het drukkersbedrijf toegepast niet het woord te voeren.

De heer Schilthuis maakte dus blijkbaar van een persoonlijk gevoelen een uitspraak der vergadering.

Ik hoop, mijnheer de redacteur, dat u deze opmerking wel zult willen opnemen, waarvoor ik u bij voorbaat beleefd dank.

L. LEVISSON.

RIJKSPPOSTSPAARBANK.

DECEMBER	1919	1920	1921
Inlagen	f 10.612.566	f 10.204.953	f 9.717.260
Terugbetalingen ..	„ 10.116.247	„ 9.957.823	„ 9.333.170
Tegoed der inleggers op ultimo	„ 261.883.929	„ 266.385.100	„ 276.647.260
Nom. bedr. der uitst. staatsschuldboekjes op ultimo	„ 37.493.300	„ 42.058.950	„ 44.364.900
Spaarbankboekjes: Aantal nieuw uitgegeven	12.246	9.843	9.001
Aantal geheel afbetaald	7.152	8.592	7.988
Aantal in omloop op ultimo	1.891.414	1.912.942	1.920.252

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. Disc. Wissels. 4 1/2	1 Juli '15	Zweeds. R. ksbk 5 1/2	19 Oct. '21
Bk. Bel. Binn. Eff. 5 1/2	19 Oct. '20	Bk. v. Noorw. 6	25 Jan. '22
Bk. v. Engeland 5	3 Nov. '21	Zwits. Nat. Bk. 4	13 Aug. '21
Duitsche Rijksbk. 5	23 Dec. '14	Bank v. Spanje 6	4 Nov. '20
Bk. van Frankrijk 5 1/2	28 Juli '21	Bank v. Italië 6	20 Mei '20
Oostenr. Hong. Bk. 7	30 Nov. '21	F. Res. Bk. N.Y. 4 1/2	2 Nov. '21
Nat. Bk. v. Denem. 5 1/2	5 Nov. '21	Javaasche Bank 3 1/2	1 Aug. '09

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen	Berlijn	Parijs	N. York
	Part. discont.	Prolongatie				
11 Febr. '22	3 1/4	4	3 1/4	4 5/8	—	4 1/2 1)
6-11 „ '22	3 1/4	3-4	3 1/4-1/2	4 5/8	—	4 5 1/2
30 J.-4 F. '22	4 1/4-3/8	3 1/4-4 1/4	3 1/2-5/8	4 5/8	—	4-6
23-28 J. '22	4 1/4-3/8	3 1/4-1/2	3 1/2-7/8	4 5/8	—	4-5 1/2
7-12 F. '21	3 5/8	3-1/2	6 5/8-3/4	4 5/8	—	6-8
9-14 Febr. '20	3 3/4-4	3 1/2-4	5 3/4	4 5/8	—	6-9
20-24 Juli '14	3 1/4-3/16	2 1/4-3/4	2 1/4-3/4	2 1/2-1/2	2 3/4	5 1/2-7 1/2

1) Notecring van 10 Februari 1922.

WISSELKOERSEN. WISSELMARKT.

Na een aanvankelijk voortgezette stijging trad Donderdag voor Londen op 11,72 1/2 een daling in, die in Londen zelf ontstaan, ook van daar uit verder gevoed werd, zoodat heden aan het slot uit Londen reeds voor 11,63 werd aangeboden, terwijl hier nog 11,64 1/2 te maken was. Parijs en België volgden, zij het dan ook niet geheel, ongeveer dezelfde lijn. Dollars daarentegen waren steeds in tegenovergestelde richting. Markten waren eveneens in overeenstemming met Londen en Parijs. Oplooptend van 1,32 tot 1,41 werd aan het einde der week weder voor 1,33 1/2 afgedaan. Van Scandinavië was vooral Christiania zeer vast, 43,20—44,40, daarna 44,10 aangeboden. Buenos Aires zeer gezocht, heden ca. 99,—. Batavia zonder veel verandering, 98 3/4—99 1/4.

KOERSEN IN NEDERLAND

Data	Londen *)	Parijs *)	Berlijn *)	Weenen *)	Brussel **)	New York**)
6 Febr. 1922	11.62 1/2	22.60	1.32 1/2	0.09	21.58	2.68 1/4
7 „ 1922	11.63 3/8	22.65	1.33	0.09	21.64	2.68 1/8
8 „ 1922	11.65 1/2	22.75	1.34 1/2	0.09	21.71	2.68
9 „ 1922	11.70 1/2	23.17 1/2	1.39	0.09	21.04	2.67 1/4
10 „ 1922	11.69 1/2	23.15	1.35 3/4	0.09 1/2	21.09	2.68
11 „ 1922	11.67 1/2	23.02 1/2	1.34 1/2	0.09 3/4	—	—
Laagste d. w. 1)	11.61 1/2	22.50	1.30	0.08	21.50	2.66 1/2
Hoogste „ „ 1)	11.72	23.25	1.41	0.10	22.20	2.69 1/2
4 Febr. 1922	11.62	22.60	1.33	0.09	21.52 1/2	2.69 1/2
28 Jan. 1922	11.56	22.32 1/2	1.35 1/2	0.08 3/4	21.31 3/4	2.73 3/4
Muntpariteit..	12.10	48.—	59.26	50.41	48.—	2.48 3/4

*) Notecring te Amsterdam. **) Notecring te Rotterdam. 1) Particuliere opgave. 2) Notecring van 3 Februari 1922. 3) Idem van 27 Januari.

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Christiantia *)	Zwitserland *)	Spanje 1)	Batavia 1) telegrafisch
6 Febr. 1922	69.15	54.85	43.25	52.67 1/2	41.25	98 3/4-99 1/2
7 „ 1922	69.70	54.80	43.60	52.50	41.35	98 3/4-99 1/2
8 „ 1922	69.85	54.65	44.—	52.35	41.80	98 3/4-99 1/2
9 „ 1922	69.90	55.10	44.40	52.15	42.30	98 3/4-99 1/2
10 „ 1922	69.90	55.10	44.50	52.25	42.35	98 3/4-99 1/2
11 „ 1922	69.80	55.05	44.15	52.35	42.05	98 1/2-99
L'ste d. w. 1)	68.90	54.55	43.10	51.95	41.15	98 3/4
H'ste „ „ 1)	70.10	55.15	44.75	52.80	42.50	99 1/4
4 Febr. 1922	69.—	54.85	43.20	52.75	41.20	98 3/4-99 1/2
28 Jan. 1922	68.40	54.45	42.80	53.27 1/2	41.02 1/2	98 1/2-99
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	48.—	100

*) Notecring te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.

Termijnnoteringen der Valuta-Kas.

Ecarta tusschen termijnnotecring en contanten koers (week van 6—10 Februari 1922).

Londen.	Ult. Febr.	Ult. Maart	Ult. April
Hoogste B Koers	agio 3/4 ct.	agio 1 1/4 ct.	agio 1 3/4 ct.
Laagste B „	Pari	„ 1/4 „	„ 3/4 „
Hoogste L „	agio 1 1/4 „	„ 1 3/4 „	„ 2 1/4 „
Laagste L „	Pari	„ 1/2 „	„ 1 1/4 „
New-York.			
Hoogste B Koers	Pari	Pari	Pari
Laagste B „	disagio 1/8 ct.	disagio 1/8 ct.	disagio 1/8 ct.
Hoogste L „	agio 1/8 „	agio 1/8 „	agio 1/4 „
Laagste L „	Pari	Pari	Pari
Parijs.			
Hoogste B Koers	agio 2 1/2 ct.	agio 2 1/2 ct.	agio 2 1/2 ct.
Laagste B „	Pari	Pari	disagio 2 1/2 „
Hoogste L „	agio 5 „	agio 5 „	agio 5 „
Laagste L „	Pari	„ 2 1/2 „	disagio 2 1/2 „
Brussel			
Hoogste B Koers	agio 2 1/2 ct.	agio 5 ct.	agio 7 1/2 ct.
Laagste B „	Pari	„ 2 1/2 „	„ 5 „
Hoogste L „	agio 5 „	„ 7 1/2 „	„ 10 „
Laagste L „	Pari	„ 2 1/2 „	„ 5 „
Berlijn.			
Hoogste B Koers	Pari	agio 1/2 ct.	agio 1 ct.
Laagste B „	disagio 1/2 ct.	Pari	„ 1/2 „
Hoogste L „	agio 1 1/2 „	agio 1 „	„ 1 „
Laagste L „	Pari	„ 1/2 „	„ 1 „

KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Lond. (in £ per £)	Zicht Parijs (in cts. p. frs.)	Zicht Berlijn (in ct. p. Mrk.)	Zicht Amsterd. (in cts. p. gld.)
11 Febr... 1922	4.33.75	8.54	0.50	37.16
Laagste d. week	4.32.12	8.41	0.49	37.16
Hoogste "	4.36.87	8.62	0.52	37.46
4 Febr... 1922	4.32.62	8.38	0.50	37.26
28 Jan... 1922	4.25.—	8.19	0.50	36.75
Muntpariteit .	4.86.67	5.18 1/4	95 1/4	40 3/16

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	28 Jan. 1922	4 Febr. 1922	6-11 Febr. '22 Laagste	11 Febr. 1922 Hoogste
Alexandrië ..	Piast. p. £	97 7/16	97 7/16	97 7/16	97 7/16
*B. Aires 1) ..	d. p. \$	43 1/8	45 1/8	44 7/8	45 3/4
Calcutta	Sh. p. rup	1 37/8	1 32 3/32	1 35 5/8	1 31 1/16
Hongkong ...	id. p. \$	2 7 1/2	2 6 3/4	2 5 3/4	2 7
Lissabon	d. per Mil.	4 3/8	4 1/8	3 7/8	4 1/2
Madrid	Peset. p. £	28.24	28.14	27.50	28.15
*Montevideo 1	d. per \$	4 1 1/4	43	42 3/4	43 3/4
Montreal	\$ per £	4.47	4.51 3/4	4.51	4.58
*R.d.Janeiro .	d. per Mil.	7 3/8	7 1 3/32	7 3/8	7 1 9/32
Rome	Lires p. £	96 3/8	92 1/2	87	93
Shanghai ...	Sh. p. tael	3 6 5/8	3 5 1/4	3 4	3 6
Singapore ...	id. p. \$	2 3 3/16	2 3 2 3/32	2 3 2 3/32	2 3 2 3/32
*Valparaiso ..	peso p. £	44.00	44.80	43.00	43.80
Yokohama ..	Sh. p. yen	2 2 3 1/32	2 2 2 3/8	2 1 7/8	2 2 1 1/16

*Koersen der voorgaande dagen. 1) Telegraphisch transfert.

NOTEERING VAN ZILVER

Noteering te Londen	te New York
11 Febr. 1922	34 3/8
4 " 1922	34 3/4
28 Jan. 1922	35 1/8
21 " 1922	34 3/4
11 Febr. 1921	36 1/8
14 Febr. 1920	82
20 Juli 1914	24 1 1/16

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 13 Februari 1922.

Activa.		
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	H.-bk. f 103.170.954,38 1/2 B.-bk. " 39.894.448,85 Ag.sch. " 58.766.981,71	f 201.832.384,94 1/2
Papier o. h. Buitenl. in disconto	Idem eigen portef. f 57.083.007,—	
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.		57.083.007,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	H.-bk. f 59.654.898,28 1/2 B.-bk. " 11.023.729,21 1/2 Ag.sch. " 66.661.096,43 1/2	f 137.339.723,93 1/2
Op Effecten	f 108.144.757,54 1/2	
Op Goederen en Spec.	f 29.194.966,39	137.339.723,93 1/2
Voorschotten a. h. Rijk	f 11.083.520,23	
Munt en Muntmateriaal	Munt, Goud f 56.238.105,— Muntmat., Goud " 549.730.929,59	f 605.969.034,59
Munt, Zilver, enz.	f 6.804.345,32 1/2	
Muntmat., Zilver		612.773.379,91 1/2
Effecten	Bel. v. h. Res.fonds. f 5.331.515,25 id. van 1/8 v. h. kapit. " 3.875.472,37 1/2	9.206.987,62 1/2
Geb. en Meub. der Bank	f 3.747.500,—	
Diverse rekeningen	f 37.583.595,57	
		f 1.070.650.099,22
Passiva.		
Kapitaal	f 20.000.000,—	
Reservefonds	f 5.386.728,62 1/2	
Bankbiljetten in omloop	f 998.965.225,—	
Bankassignatiën in omloop	f 704.419,72	
Rek.-Cour. } Het Rijk f — saldo's: } Anderen " 23.644.954,91 1/2		23.644.954,91 1/2
Diverse rekeningen	f 21.948.770,96	
		f 1.070.650.099,22

NED. BANK 13 Februari 1922 (vervolg).

Beschikbaar metaalsaldo	f 407.369.833,90
Op de basis van 2/8 metaaldekking	192.706.913,98
Minder bedragen aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is	2.036.849.165,—
Verschillen m.d. vorig. weekst.: Meer	
Disconto's	4.296.957,50
Buitenlandsche wissels ..	125.400,—
Beleeningen	10.187.428,36 1/2
Goud	
Zilver	17.857,66 1/2
Bankbiljetten	17.834.335,—
Part. Rek.-Crt. saldo's ..	3.137.005,04 1/2

Voornaamste posten in duizenden gulden.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opeschebare schulden
13 Febr. 1922	605.969	6.804	998.965	24.349
6 " 1922	605.969	6.786	1.016.800	29.053
30 Jan. 1922	605.969	7.104	1.016.538	32.721
23 " 1922	605.969	7.326	1.006.882	41.427
16 " 1922	605.969	7.443	1.022.429	51.227
14 Febr. 1921	636.141	22.124	1.043.938	58.219
14 Febr. 1920	632.789	8.797	1.025.915	121.093
25 Juli 1914 ..	162.114	8.228	310.437	6.198

Data	Totaal bedrag disconto's	Hiervan Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Beschikbaar Metaal-saldo	Dekking-percentage
13 Febr. 1922	201.832	50.000	137.340	407.370	60
6 " 1922	206.129	45.000	147.527	402.844	58
23 Jan. 1922	217.536	57.000	142.177	402.481	58
23 " 1922	223.263	57.000	138.627	402.892	58
16 " 1922	324.073	106.000	142.856	397.940	57
14 Febr. 1921	175.580	32.000	231.358	437.038	59
14 Febr. 1920	226.691	149.000	214.575	411.662	56
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	43.521 1/2	75

1) Op de basis van 2/8 metaaldekking.

Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitatonden op:

	6 Februari 1922	13 Februari 1922
Aan schatkistpromessen ..	f 512.160.000,—	f 516.150.000,—
waarv. direct bij Ned. Bk. "	45.000.000,—	50.000.000,—
Aan schatkistbiljetten ..	282.258.000,—	289.095.000,—
Aan zilverbons	32.413.087,50	31.941.046,50
Onder de vlottende schuld is begrepen:		
Voorsch. aan de Koloniën	f 284.688.000,—	286.089.000,—
Voorschot aan Gemeenten	December	
voor door Rijk voor hen	f 74.503.573,53	
te heffen Ink. belasting		
Tegoed v.d. Postch. & G. dst	f 32.018.168,95	32.018.168,95

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden gulden. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegraphisch ontvangen:

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opeschebare schulden	Beschikbaar metaal-saldo
4 Feb. 1922	172.750	272.500	79.500	102.350	
28 Jan. 1922	175.000	273.000	80.500	104.300	
21 " 1922	176.000	278.000	75.500	105.300	
7 Jan. 1922	147.484	30.144	284.974	117.281	
31 Dec. 1921	146.089	29.545	281.547	119.208	
24 " 1921	150.978	28.955	281.808	114.955	
5 Feb. 1921	225.127	10.238	344.426	120.433	
7 Feb. 1920	168.776	3.952	306.658	100.677	
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	

1) Sluitpost activa. 2) Basis 2/8 metaaldekking. 3) Creditsaldo.

DE SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Ander opsch. schulden	Disconto's	Div. rekening(en) 1)
3 Dec. 1921....	1.485	2.086	1.089	1.930	263
26 Nov. 1921....	1.485	2.037	1.121	1.924	278
29 " 1921....	1.485	2.033	1.178	1.954	292
12 " 1921....	1.485	2.058	838	1.945	280
5 " 1921....	1.516	2.207	857	1.958	265
29 Oct. 1921....	1.508	2.074	963	1.931	223
4 Dec. 1920 ...	1.157	2.508	1.053	1.947	286
6 Dec. 1919....	1.034	1.667	1.086	1.525	530
25 Juli 1914 ...	645	1.100	560	735	396

1) Sluippost der activa.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden pond sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
8 Febr. 1922	128.748	122.667	304.163	28.500	266.733
1 " 1922	128.752	123.587	304.306	28.500	267.145
25 Jan. 1922	128.447	122.206	305.004	28.500	267.482
18 " 1922	128.444	122.600	308.566	28.500	271.364
11 " 1922	128.453	123.627	313.456	28.500	276.624
4 " 1922	128.440	125.690	319.803	28.500	283.484
9 Febr. 1921	128.283	128.990	341.554	28.500	309.193
11 Febr. 1920	106.027	89.977	327.372	28.500	309.083
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dekkingsperc. 1)
8 Febr. '22	82.224	80.425	14.721	154.414	24.532	14,50
1 " '22	47.204	80.590	15.646	144.750	23.616	14,70
25 Jan. '22	45.079	83.667	14.524	120.929	24.691	18,23
18 " '22	47.144	83.975	19.623	117.821	24.294	17,67
11 " '22	55.004	85.162	15.602	129.887	23.276	15,99
4 " '22	68.752	120.020	17.118	174.704	21.195	11,04
9 Febr. '21	50.202	78.588	20.177	106.332	17.744	14,02
11 Febr. '20	53.948	83.838	22.012	132.276	34.501	22,40
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 1/2

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

DUITSCHER RIJKBANK.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Darlehenskassenscheine, in duizenden Mark.

Data	Metaal	Daarvan Goud	Kassenscheine	Circulatie	Dekkingsperc. 1)
31 Jan. '22	1.009.183	995.690	5.807.290	115.375.766	6
23 " '22	1.008.706	995.391	5.238.173	111.889.606	5
14 " '22	1.007.085	995.392	3.940.304	112.593.937	4
7 " '22	1.007.107	995.395	4.903.056	113.139.872	5
31 Dec. '21	1.007.004	995.392	6.963.607	113.639.464	7
23 " '21	1.004.142	993.695	6.208.644	108.995.550	6
31 Jan. '21	1.098.006	1.091.635	22.810.443	66.620.804	33
31 Jan. '20	1.110.459	1.090.143	11.633.530	37.443.385	34
23 Juli '14	1.691.398	1.356.857	65.479	1.890.895	93

1) Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Data	Wissels	Rek. Crt.	Darlehenskassenscheine	
			Totaal uitgegeven	In kas bij de Reichsbank
31 Jan. 1922	127.752.818	23.412.452	13.867.000	5.701.000
23 " 1922	119.272.003	17.889.122	13.264.900	5.133.000
14 " 1922	124.608.539	22.136.278	12.098.800	3.836.400
7 " 1922	119.693.959	16.822.769	13.155.500	4.802.000
31 Dec. 1921	133.392.660	32.905.673	15.308.100	6.863.300
23 " 1921	118.445.263	21.789.203	14.213.100	6.110.800
31 Jan. 1921	53.336.946	15.833.964	34.224.200	22.763.500
31 Jan. 1920	39.787.418	14.121.542	24.656.600	11.597.900
23 Juli 1914	750.892	943.964	—	—

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goud	Waarvan in het Buitenland	Zilver	Te goed in het Buitenland	Buit.gew. voorsch. ald. Staat
9 Feb. '22	5.524.965	1.948.367	280.709	624.150	23.200.000
2 " '22	5.524.830	1.948.367	280.501	623.969	23.500.000
26 Jan. '22	5.524.723	1.948.367	280.498	624.247	23.000.000
19 " '22	5.624.573	1.948.367	280.235	623.786	23.350.000
10 Feb. '21	5.502.269	1.948.367	226.628	732.783	25.900.000
12 Feb. '20	5.581.019	1.978.278	253.956	872.601	25.800.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	Uitgestelde Wissels	Beleening	Bankbiljetten	Rek. Crt. Particulieren	Rek. Crt. Staat
2.820.338	53.370	2.248.210	36.606.704	2.601.966	27.813	
2.392.169	54.271	2.271.561	36.432.844	2.371.750	20.013	
2.456.843	54.583	2.267.226	36.785.724	2.451.742	33.347	
3.082.659	334.459	2.235.440	38.272.306	3.366.052	51.047	
1.808.709	599.341	1.556.103	37.986.767	3.123.278	66.279	
1.541.980	—	769.400	5.911.910	942.570	400.590	

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitenl. saldi	Beleening van buitenl. vorder.	Beleening van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleening	Circulatie	Rek. Crt. partit.
9 Feb. '22	327.325	84.653	480.000	608.866	6.351.684	210.386
2 " '22	327.240	84.653	480.000	618.348	6.359.269	162.118
26 Jan. '22	326.467	84.653	480.000	558.688	6.301.911	194.558
19 " '22	327.549	84.653	480.000	559.674	6.313.721	187.992
10 Febr. '21	324.286	84.374	480.000	920.265	6.074.974	1.085.055
12 Febr. '20	353.882	84.955	480.000	478.256	4.942.841	1.547.228

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goudvoorraad			Zilver etc.	F.R. Notes in circulatie
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes	In het buitenland.		
25 Jan. '22	2.904.248	2.037.485	—	154.607	2.184.001
18 " '22	2.898.692	2.046.865	—	152.811	2.229.677
11 " '22	2.895.589	2.011.441	—	145.105	2.293.799
4 " '22	2.875.298	1.989.787	—	134.504	2.405.316
28 Jan. '21	2.106.137	1.441.445	3.300	213.837	3.090.748
30 Jan. '20	2.012.656	1.233.655	114.321	61.277	2.850.944

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Algem. Dekkingsperc. 1)	Percent. Gouddekking circul. 2)
25 Jan. '22	932.882	1.778.797	103.067	77,2	111,6
18 " '22	1.008.766	1.784.895	103.020	76,0	108,8
11 " '22	1.074.248	1.776.907	103.204	74,7	105,5
4 " '22	1.239.432	1.829.138	103.203	71,1	98,5
28 Jan. '21	2.621.533	2.238.317	100.147	49,0	56,5
30 Jan. '20	2.735.670	2.739.624	87.892	44,5	50,5

1) Verhouding tusschen: den totalen goudvoorraad, zilver etc., en de oepschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito's. 2) Na aftrek van 35 pCt. der totale dekkingsmiddelen als dekking voor de netto deposito's.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
18 Jan. '22	806	11.020.155	1.267.135	12.535.380	2.017.564
11 " '22	808	11.106.429	1.325.419	13.685.549	3.019.481
4 " '22	808	11.205.769	1.314.021	13.684.609	3.011.212
28 Dec. '21	806	11.220.234	1.267.107	13.429.723	2.998.213
21 Jan. '21	829	16.439.374	1.333.926	13.882.681	2.918.182
23 Jan. '20	803	15.865.356	1.424.709	14.356.111	2.477.405

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 13 Februari 1922.

Niet zoo spoedig als aanvankelijk werd verwacht, toch nog binnen een vrij kort tijdsverloop, is de spoorwegstaking in Duitschland, met haren aanhang van de staking der gemeente-werklieden van Berlijn, tot een einde gekomen. Meer en meer blijkt, dat de consolidatie van het Regeeringsbeleid in Duitschland groote vorderingen maakt, hetgeen niet anders dan ten goede moet komen aan het economisch leven. Een merkwaardigheid bij deze geweldigste staking, die tot nu toe na de revolutie is voorgekomen, mag wel worden genoemd de betrekkelijke stabiliteit, waarin de buitenlandsche wisselkoersen en de effectenbeurzen zich hebben bevonden. Eensdeels mag dit worden beschouwd als een bewijs van vertrouwen in het beleid der Regeering, anderdeels als de erkenning van het feit, dat de staking per saldo toch niet veel aan den toestand zou hebben veranderd, hetzij zij gewonnen of verloren zou zijn geworden. Het staat nu eenmaal vast, dat Duitschland groote veranderingen in het binnenlandsch beleid zal hebben aan te brengen, wil het binnen eenigszins afzienbaren tijd weder in de rij der groote naties worden opgenomen. En die veranderingen zullen dan in hoofdzaak gevonden moeten worden in een zeer sterke bezuiniging en in een geleidelijken teruggang naar de oude toestanden, d.w.z. in een langzame afschaffing van allerlei subsidies, in een verhooging der belastingen, enz. Dit zijn alle maatregelen, die den levensstandaard der bevolking wel moeten drukken en waaruit derhalve te eeniger tijd steeds conflicten kunnen voortkomen. Men heeft de jongste gebeurtenissen dus vrij kalm opgevat en ze meer beschouwd als verschijnselen, die aan het tegenwoordig stadium der ontwikkeling min of meer inhaerent geacht moeten worden. Dit neemt niet weg, dat er ter beurze van Berlijn toch wel eenige druk te constateeren is geweest. Toen echter tegen het einde der week bleek, dat de Regeering den toestand meester zou worden, keerde de stemming en werden andere momenten op de markt naar voren gebracht. Speciaal de omstandigheid, dat de bankwereld nog allerlei emissies in portefeuille heeft, heeft het publiek er toe bewogen, opnieuw belang te nemen bij diverse aandeelen, waardoor het indexcijfer, dat de Frankfurter Zeitung wekelijks publiceert, zich heeft kunnen stellen op 222 tegen 215 acht dagen geleden. Hierbij valt op te merken, dat de grootste rijzing heeft plaats gevonden in binnenlandsche aandeelen; buitenlandsche obligaties waren slechts fractioneel hooger gevraagd, terwijl binnenlandsche obligaties geen verandering te aanschouwen hebben gegeven.

Te Londen is nog steeds het merkwaardigste feit de ruimte op de geldmarkt en de, tengevolge hiervan, buitengewoon groote vraag naar beleggingspapieren. Reeds beginnen in steeds ruimer mate buitenlandsche Regeeringen en corporaties een beroep te doen op de Londensche geldmarkt; in de achter ons liggende berichtperiode is dit weder het geval geweest met het Département de la Seine, waarvan de schuldbrieven ook aan de Amsterdamsche beurs zijn geïntroduceerd. Hier ter plaatse is reeds vaker uiteenzet, dat de geldruimte te Londen uitsluitend te danken is aan den stilstand in zaken en dat dus dit verschijnsel tot op zekere hoogte ongezonder kan worden genoemd. Aan den anderen kant opent het de mogelijkheid voor de Regeering om groote bedragen vlottende schuld te consolideeren. Voorloopig ziet het er niet naar uit, dat de geldmarkt ook voor den handel beschikbaar zal moeten zijn, zoodat ook wel mag worden verwacht, dat binnenkort het officieel disconto van de Bank of England zal worden verminderd. Vermoedelijk zal men hiertoe echter niet overgaan, alvorens de Vereenigde Staten het voorbeeld hebben gegeven, ten einde het onttrekken van Amerikaansche saldi te voorkomen.

Het is inmiddels de vraag, of New York spoedig dit voorbeeld zal geven. Wel is de geldruimte daar ter plaatse eveneens groot en stellen handel en industrie geen overdreven eischen, doch er is een andere factor, die hier gewicht in de schaal legt. Een zeer groot aantal boeren keert in moeilijke omstandigheden door de plotselinge daling van alle voedergewassen en zij trachten door een georganiseerd optreden de hulp der banken te verkrijgen. Te dien einde heeft reeds een groote conferentie te Washington plaats gehad, ter gelegenheid waarvan President Harding wel heeft gewaarschuwd tegen het inbeslag nemen van de banken voor particuliere doeleinden, doch van welke bijeenkomst toch wel een zoodanige invloed uitgaat, dat men voorshands huiverig is in te grijpen in de bewegingen der geldmarkt door een discontoverlaging. Men geeft er de voorkeur aan, even het verloop der dingen af te wachten. Overigens ziet het er ook in Amerika niet naar uit, dat

de banken hun beschikbare middelen spoedig zullen moeten afstaan ten behoeve van industrie en handel. De staat van onuitgevoerde orders der Steeltrust over Januari is een heftige teleurstelling geweest en heeft opnieuw bewezen, dat de optimistische uitspraken van enkele maanden geleden minstgenomen zeer voorbarig zijn geweest. Alleen de textielbranche schijnt een eenigszins beteren tijd door te maken, doch toch niet zoodanig, dat hierop eenig vooruitzicht voor een algemeen beteren tijd kan worden gebaseerd.

Ondanks deze omstandigheden heeft de beurs te New York over het algemeen een vasten groottoon aan den dag gelegd. De omzetten zijn zelfs vrij groot te noemen. Vermoedelijk moet dit worden toegeschreven aan de betere vooruitzichten voor de spoorwegen, in zooverre zij thans tenminste kunnen trachten nieuw geld te verkrijgen. In sommige gevallen is dit reeds gelukt en waar herstellingen en vernieuwingen dringend noodig zijn, is dit een minstens even gunstige factor, als een periode van levendig verkeer zou zijn geweest.

Te Parijs is de stemming eerder aan den flauwen kant gebleven. De precaire toestand in de bankwereld oefent hier een drukkenden invloed uit, hoewel men voor de leidende instellingen geen enkele vrees koestert. Toch ligt er als een waas van bezorgdheid over de gansche beurs, hetgeen vermoedelijk ook wel in verband zal staan met het pessimisme, waarmede serieuze kringen de intransigante politiek van den heer Poincaré beschouwen.

Te onzent is de afgelopen week weder uitermate stil geweest, met slechts enkele momenten, die de markt uit haar eenvormigheid hebben kunnen brengen. Op de beleggingsmarkt hebben zich geen incidenten voorgedaan; de koers van onze binnenlandsche staatsfondsen bleef vrijwel onveranderd. Wat *buitenlandsche beleggingswaarden* betreft, werden hier geïntroduceerd, zooals reeds hierboven is gerefereerd, de 7 pCt. 30-jarige obligaties van de Pondenleening van het Departement van de Seine, waarvan de eerste koers werd gesteld op 94¼ pCt. eensgevend geld.

	6 Feb.	9 Feb.	13 Feb.	Rijzing of daling.
5 ½/0 Ned. W. Sch. 1918	85 ⁹ / ₁₆	85 ¹ / ₈	85 ⁵ / ₈	+ ³ / ₁₆
4 ½/0 " " " 1916	83 ¹ / ₂	84 ¹ / ₄	84 ¹ / ₄	+ ³ / ₄
4 ½/0 " " " 1916	75 ¹ / ₂	75 ⁷ / ₁₆	75 ¹ / ₂	
3 ½/0 " " "	69	69	69	
3 ½/0 " " "	59 ³ / ₈	58 ³ / ₈	58 ¹ / ₈	- ¹ / ₄
2 ½/0 Cert. N. W. S.	51 ¹ / ₄	50 ¹ / ₈	50 ¹ / ₄	- 1
5 ½/0 Oost-Indië 1915	91 ¹¹ / ₁₆	91 ⁵ / ₈	92	+ ⁵ / ₁₆
6 ½/0 " " 1919	95 ⁷ / ₁₆	95 ¹ / ₁₆	95 ¹ / ₂	+ ¹ / ₁₆
4 ½/0 Oosten Kronrente	1	1	1 ¹ / ₄	+ ¹ / ₄
5 ½/0 Rusland 1906	8 ³ / ₈	7 ³ / ₄	7 ³ / ₄	- ⁵ / ₈
4 ½/0 Rusl. bij Hope & Co.	8 ⁹ / ₁₆	8 ⁵ / ₈	8 ⁵ / ₈	+ ¹ / ₁₆
4 ½/0 China Goud 1898 ..	64 ¹ / ₈	64 ¹ / ₈	64 ¹ / ₈	
4 ½/0 Japan 1899	59 ³ / ₄	59 ³ / ₄	59 ³ / ₄	
4 ½/0 Argentinië Buitenl..	58 ³ / ₄	58	58	- ³ / ₄
5 ½/0 Brazilië 1895	61	61	61 ¹ / ₈	+ ¹ / ₈
7 ½/0 Staatspoor	103 ⁵ / ₈	103 ¹⁵ / ₁₆	104 ¹ / ₄	+ ⁵ / ₈
7 ½/0 Amsterdam	103	103 ¹ / ₄	103 ¹ / ₄	+ ¹ / ₄

De *aandeelenmarkt* is zeer mat gebleven, met een tendens naar omlaag. *Petroleumwaarden* waren bij uitstek ongeanimeerd, zonder eenige aanwijsbare reden. Integendeel is ter vergadering van de Shell Company te Londen alle vertrouwen in de toekomst van het Koninklijke-Shell-concern uitgesproken en werd de uitgifte van de 2e preferente aandeelen beschouwd als te zijn in het voordeel van gewone aandeelhouders. Toch was de stemming hier buitengewoon mat en verliet het hoofdfonds de week op den laagsten koers.

Suikerwaarden waren onveranderd en vrijwel veronachtzaamd.

Daarentegen ontwikkelde zich groote belangstelling in de afdeling voor *industriële waarden*, waar vooral aandeelen Jurgens zeer gevoelige verliezen te lijden hebben gehad. De reeds lang circulerende geruchten omrent heftige verliezen door deze vennootschap geleden, hebben zich thans baan gebroken in groot aanbod, waaronder zoowel de gewone als de preferente aandeelen te lijden hebben gehad. Een gering herstel is gevolgd, doch de stemming bleef ongeanimeerd.

Ook in de *rubberafdeling* was te midden der algemeene apathie een enkel fonds, dat door een sensationele daling de aandacht heeft getrokken. Het waren aandeelen der Nederlandsche Guttaperchafabriek, die ingevolge berichten van groote verliezen in voor dit fonds omvangrijke posten werden aangeboden. De koers kon ook hier ten slotte eenigszins monteeren.

	6 Feb.	9 Feb.	13 Feb.	Rijzing of daling.
Amsterdamsche Bank	160	160	160	
Koloniale Bank	127	125 ¹ / ₄	126	- 1

	6 Feb.	9 Feb.	13 Feb.	Rijzing of daling.
Ned. Handel-Mij. cert. v. aand.	140 ⁵ / ₈	140 ¹ / ₄	139 ¹ / ₂	- 1 ¹ / ₈
Rotterd. Bankvereniging..	104 ³ / ₄	104 ¹ / ₂	104 ³ / ₄	
Amst. Superfosfaatfabriek	52	51 ¹ / ₂	51	- 1
Van Berkel's Patent	39	38 ¹ / ₂	43 ³ / ₈	+ 4 ³ / ₈
Insuline Oliefabriek.....	8	8 ¹ / ₈	7 ³ / ₄	- 1 ¹ / ₄
Jurgens' Ver. Fabr. pr. aand.	78 ³ / ₄	76	77	- 1 ¹ / ₄
Hollandia Melkproducten ..	152 ¹ / ₂	152 ¹ / ₂	152 ³ / ₄	+ 1 ¹ / ₄
Philips' Gloeilampenfabriek	199 ³ / ₄	199 ¹ / ₂	190 ³ / ₄	- 9
R. S. Stokvis & Zonen ...	578	578	578	
Vereenigde Blikfabrieken ..	71 ¹ / ₂	72 ³ / ₄	71 ³ / ₄	+ 1 ¹ / ₄
Compania Mercantil Argent.	74 ¹ / ₂	70	72 ¹ / ₂	- 2
Cultuur-Mij. d. Vorstenland.	152 ³ / ₄	151 ³ / ₄	150	- 2 ³ / ₄
Handelsver. Amsterdam ...	357	354 ¹ / ₄	351 ¹ / ₂	- 5 ¹ / ₂
Holl. Transatl. Handelsver.	21	21	21	
Linde Teves & Stokvis ...	79 ¹ / ₂	74 ¹ / ₂	75	- 4 ¹ / ₂
Van Nierop & Co's Handel-Mij.	5	4 ³ / ₄	5	
Tels & Co's Handel-Mij....	34 ¹ / ₂	34	35	+ 1 ¹ / ₂
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	143 ¹ / ₂	147	146 ¹ / ₂	+ 3
Kon. Petroleum-Mij.	399 ³ / ₄	402	397 ¹ / ₂	- 2 ¹ / ₄
Orion Petroleum-Mij.	34 ¹ / ₂	34	33 ³ / ₄	- 3 ¹ / ₄
Afgest. Aand.	34 ¹ / ₂	34	33 ³ / ₄	- 3 ¹ / ₄
Steaau Romana Petroleum	45 ¹ / ₂	45 ¹ / ₄	45 ¹ / ₂	
Mij. .. Afgest. Aand.	45 ¹ / ₂	45 ¹ / ₄	45 ¹ / ₂	
Amsterdam-Rubber-Mij. ..	96 ³ / ₄	97 ¹ / ₂	96 ¹ / ₄	- 1 ¹ / ₂
Nederl.-Rubber-Mij.	57	57	57	
Oost-Java-Rubber-Mij.	152	150	148	- 4
Deli-Batavia.....	303	309 ¹ / ₂	309 ¹ / ₄	+ 6 ¹ / ₄
Deli-Maatschappij	260	255	253	- 7
Medan-Tabak-Maatschappij	272	272	272	
Senembah-Maatschappij ...	374	375	375 ¹ / ₂	+ 1 ¹ / ₂

Er waren nog enkele fondsen, waarin slechts van tijd tot tijd eenige handel op te merken is. In de eerste plaats moeten hier worden genoemd aandelen Redjang Lebong, die een 30-tal procenten konden stijgen in verband met berichten omtrent het ontdekken van een nieuw goudhoudend rif. In de tweede plaats traden naar voren aandelen Peruvian Corporation, die ook eenigermate konden stijgen op betere vooruitzichten van de onderhandelingen met het Gouvernement.

Overigens was de handel op de geheele markt uitermate gering. Orders van het publiek werden bijna niet geboekt; de grootste levendigheid werd nog veroorzaakt door de beroeps-speculatie en den daghandel.

Scheepvaartwaarden zeer stil.

	6 Feb.	9 Feb.	13 Feb.	Rijzing of daling.
Holland-Amerika-Lijn	154	161 ¹ / ₂	154 ⁷ / ₈	+ 7 ⁷ / ₈
" " „gem.eig.	140	144 ¹ / ₂	139 ¹ / ₄	- 3 ¹ / ₄
Holland-Gulf-Stoomv.-Mij...	95	68	70	- 25
Hollandsche Stoomboot-Mij.	53 ¹ / ₂	54	52 ³ / ₄	- 3 ¹ / ₄
Java-China-Japan-Lijn ...	104 ¹ / ₂	104	104	- 1 ¹ / ₂
Kon. Hollandsche Lloyd ..	23 ³ / ₄	23 ⁷ / ₈	23 ³ / ₄	
Kon. Ned. Stoomv.-Mij....	84	84 ³ / ₄	81 ¹ / ₄	- 2 ³ / ₄
Koninkl.-Paketsvaart Mij. ..	92 ¹ / ₂	91	91 ¹ / ₄	- 1 ¹ / ₄
Maatschappij Zeevaart ...	80 ¹ / ₄	80 ¹ / ₄	78 ³ / ₄	- 1 ¹ / ₂
Nederl. Scheepvaart-Unie..	108 ³ / ₈	108 ³ / ₈	107 ⁵ / ₈	- 3 ¹ / ₄
Nievelt Goudriaan.....	138	139	140	+ 2
Rotterdamsche Lloyd.....	139 ¹ / ₂	140	138	- 1 ¹ / ₂
Stoomv.-Mij. „Hillegersberg”	74 ¹ / ₂	73	73	- 1 ¹ / ₂
" " „Nederland” ..	164	161 ³ / ₄	160 ⁵ / ₈	- 3 ³ / ₈
" " „Noordzee” ...	31	30 ¹ / ₄	30 ¹ / ₄	- 3 ¹ / ₄
" " „Oostzee”.....	78	78 ¹ / ₂	77	- 1

De Amerikaanse markt gaf weinig variaties te aanschouwen, in overeenstemming met de houding van Wallstreet.

	6 Feb.	9 Feb.	13 Feb.	Rijzing of daling.
American Car & Foundry ..	154 ¹ / ₁₆	154 ¹ / ₁₆	154 ¹ / ₁₆	
Anaconda Copper	103 ¹ / ₁₆	103	102 ⁹ / ₁₆	- 3 ¹ / ₄
Un. States Steel Corp.	93 ¹ / ₈	93	93 ¹ / ₂	+ 3 ¹ / ₈
Atchison Topeka.....	103 ³ / ₄	103 ¹ / ₄	103 ¹ / ₄	- 1 ¹ / ₂
Southern Pacific.....	90 ¹ / ₂	90 ¹ / ₂	89 ¹ / ₂	- 1
Union Pacific	137 ¹ / ₂	141 ¹ / ₂	141 ¹ / ₂	+ 4
Int. Merc. Marine orig. Com.	16 ³ / ₄	17 ¹ / ₁₆	16 ⁵ / ₈	- 1 ¹ / ₈
" " „prefs.	74 ³ / ₈	74 ¹ / ₂	75 ³ / ₈	+ 1

De geldmarkt is iets stroever geworden; prolongatie oplopend van 3¹/₄ tot 3³/₄ pCt.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

Tarwe. De haussebeweging, die eenigen tijd geleden in de granen begonnen is, is nog niet tot staan gekomen. In de afgelopen week waren de zaken in tarwe al bijzonder levendig. Dagelijks werd in Londen een groot aantal

ladingen verkocht en regelmatig liepen de prijzen op. De exportlanden bleken niet ongevoelig voor die groote belangstelling en zoowel Buenos Aires als Chicago kwamen bijna dagelijks hooger af. In Buenos Aires liep de Maartnoteering van 4—11 Februari van pes. 12,20 tot pes. 13,20; in Chicago de Meitermijn van \$1,25 tot \$1,33. Inderdaad, „dollarwheat” in Chicago, dat in November 1921 bereikt werd, schijnt voorloopig weer van de baan. Er zijn verschillende oorzaken, die tot de levendigheid van zaken en tot de prijsverhoogingen geleid hebben. In de eerste plaats had men zich in Europa onder indruk van de groote hoeveelheid tarwe, die in de wereld beschikbaar is, wel wat al te veel onthouden van inkoop. Dientengevolge waren, dank zij een periode van kleine verschepingen, de voorraden in verschillende importlanden wel wat heel sterk gedaald. Duitsland begon toen met aankoop op groote schaal van La Platarwe, die toen tot zeer lagen prijs te koop was. Toen volgden ook Engeland en verschillende Continentale landen. En deze vraag werd zeer geprikkeld door groote verkoopen van meel voor Rusland, zoowel door Amerikaansche als door Engelsche fabrieken. Daarbij blijven nog steeds de berichten over de nieuwe Amerikaansche tarweoogst onbevredigend en zoo was er voor fabrikanten zoowel als voor speculanten voldoende aanleiding tot opereeren.

De wereldverschepingen waren ook in de afgelopen week van grooten omvang. Argentinië leverde ditmaal het meest; voor het eerst sinds zeer langen tijd verscheepte een ander land meer van de Vereenigde Staten en Canada. Ook Australië liet zich niet onbetuigd en de vele gedane zaken doen verwachten, dat ook in de volgende weken de verschepingen van zeer grooten omvang zullen zijn.

Maïs. Argentinië gaat voort de prijzen te verhoogen, ofschoon er slechts weinig exportzaken tot stand komen. De grootste vraag concentreert zich op Noord-Amerikaansche maïs, maar ook daarvoor gingen de prijzen niet onbelangrijk op, gedeeltelijk ook tengevolge van aanmerkelijk hogere vrachten. De Regeering der Vereenigde Staten heeft uit politieke overwegingen er belang bij, dat de prijzen verbeterden, teneinde de boeren te vriend te houden. Van 4—11 Februari ging Mei te Chicago van 56¹/₈ d.c. tot 59¹/₈ d.c. De aanvoeren blijven groot en niettegenstaande de groote export neemt de zichtbare voorraad geregeld toe. Ook de verschepingen naar Europa, ofschoon minder ruim dan een week geleden, waren nog zeer groot. De vraag wordt in het Noordelijk deel van Europa zeer beperkt door ijs; Engeland echter was koper op ruime schaal en ook ons land kocht, ofschoon niet op groote schaal door gebrek aan goedkope vrachtruimte. Het is niet precies na te gaan, welk gedeelte van de verschepingen voor Rusland bestemd is, schijnbaar is dit nog niet zeer belangrijk en in dat geval schijnen de verladingen naar andere landen wel zeer groot. De vraag naar voedergraan is evenwel blijkbaar voldoende om de aanvoeren op te nemen. De Amerikaansche Regeering heeft eenigen tijd geleden een bericht gelanceerd, dat Europa nog enorme hoeveelheden voederstoffen noodig heeft als gevolg van den laatsten drogen zomer. Dit is ook blijkbaar met de bedoeling gepubliceerd, de boeren den moed niet te laten verliezen.

Voor gerst bestaat niet die belangstelling als voor de andere granen. De prijzen zijn evenwel ook gestegen. Vooral in Antwerpen bleef er levendige vraag voor haver, welke voor een belangrijk deel dient ter voorziening in de behoefte van het Fransche leger.

Lijnzaad maakte nog eens een extra willige week door. De speculatie dreef de prijzen in Argentinië bijna dagelijks hooger. Noord-Amerika volgde en eenigszins schoorvoetend ook Europa. De verschepingen van Argentinië waren al bijzonder klein. Gelukkig komt er wel iets meer van Indië.

De oogst in Argentinië moge niet zoo klein zijn als sommigen het wel zouden willen doen gelooven, in ieder geval zal men voorloopig het zaad nog wel vasthouden en intusschen zal men in Europa en in Amerika moeite hebben een uitputting der voorraden te voorkomen.

Nederland. Het aanbod van tarwe voor spoedige verladung is gering. Verschillende kleine partijen vonden gemakkelijk plaatsing. Voor maïs was de vraag levendig en niet alleen voor aangekomen La Plata maïs werden hooge prijzen betaald, ook mixed liep aanmerkelijk op. De binnenlandsche vaart bleef gesloten, zoodat de expeditie bijna geheel per wagon moest plaatsvinden. Duitsland kocht slechts op zeer geringen schaal. Gerst vast met weinig zaken, evenals haver. Lijnzaad volgde de verhooging in Argentinië in onvoldoende mate, zoodat de eerste hand bijna geen zaken kon doen.

Lijnkoeken vast met goede vraag tot stijgende prijzen.

Zie voor den staat volgende pagina.

Noteringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres		
	Tarwe Mei	Mais Mei	Haver Mei	Tarwe Febr.	Mais Febr.	Lijnzaad Febr.
11 Feb. '22	133	59 ¹ / ₈	40 ⁵ / ₈	12,35	7,90	21,65
4 " 22	128 ¹ / ₂	58 ¹ / ₂	40 ¹ / ₂	12,20	7,70	20,20
11 Feb. 21	175	67 ⁷ / ₈	44 ⁵ / ₈	15,95	10,15	15,45
11 Feb. 20	270	131	78 ¹ / ₂	14,10 ¹	6,35	22,70 ¹
11 Feb. 19	235	115 ³ / ₈	57 ³ / ₈	11,15 ¹	5,— ¹	18,63 ¹
20 Juli '14	82	56 ³ / ₈	36 ¹ / ₂	9,40	5,38	13,70

¹) per Maart.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten	13 Febr. 1922	6 Febr. 1922	14 Febr. 1921
Tarwe*	14,75	14,50	21,75
Rogge (No. 2 Western) ¹)	13,—	12,40	21,50
Mais (La Plata)	212,—	203,—	285,—
Gerst (48 lb. malting) .. ²)	215,—	205,—	290,—
Haver (38 lb. white cl.) .. ¹)	12,75	12,60	14,—
Lijnkoeken (Noord-Amerika van La Plata-zaad) ¹)	17,75	16,65	19,25
Lijnzaad (La Plata) ... ³)	490,—	435,—	420,—

¹) p. 100 K.G. ²) p. 2000 K.G. ³) per 1960 K.G. *) Nr. 2 Hard/Red Winter Wheat.

AANVOEREN in tons van 1000 K.G.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	6/11 Febr. 1922	Sedert 1 Jan. 1922	Overeenk. tijdvak 1921	6/11 Febr. 1922	Sedert 1 Jan. 1922	Overeenk. tijdvak 1921	1922	1921
Tarwe	7.466	67.926	74.025	—	325	978	68.251	75.003
Rogge	108	1.110	16.142	—	—	—	1.110	16.142
Boekweit	538	3.400	329	—	—	—	3.400	329
Mais	32.400	116.184	87.337	2.390	28.448	11.086	144.632	98.423
Gerst	2.663	15.161	47.002	—	920	—	16.081	47.002
Haver	1.572	3.557	568	—	—	419	3.557	987
Lijnzaad	438	22.511	11.694	3.905	22.006	14.956	44.517	26.650
Lijnkoek	2.445	21.887	10.552	—	470	3.030	22.357	13.582
Tarwemeel	894	4.579	1.181	—	1.827	122	6.406	1.303
Andere meelsoorten	162	1.054	2.447	—	835	200	1.889	2.647

SUIKER.

Op de verschillende suikermarkten vonden bij eene kalme stemming slechts kleine omzetten plaats. Prijzen brokkelden daarbij iets af, zonder dat er zich eenig nieuw gezichtspunt voordeed.

De notering te New York voor Spot Centrifugals is thans d.c. 3,61, terwijl op de termijnmarkt genoteerd wordt d.c. 2,13 voor Maart, 2,33 voor Mei, 2,49 voor Juli en 2,63 voor September.

De laatste Cuba-statistiek luidt:

	1922	1921	1920
Weekontvangst t. 4 Febr.	96.000	94.575	102.347 tons
Tot. ontv. 1 Jan.—4 Febr.	279.847	337.124	769.272 "
Werkende fabrieken . . .	140	164	184 "
Weekexport tot 4 Febr. . .	48.000	34.000	98.053 "
Tot. exp. 1 Jan.—4 Febr.	115.734	85.346	503.444 "
Totale voorraad 4 Febr.	774.000	371.000	268.993 "
Weekexport Oude Oogst	91.000		
Voorraad " " "	610.000		

Op Java was de handel uiterst beperkt en de stemming flauwer. Nieuwe afdoeningen van suiker uit Oogst 1922 werden niet gemeld. De afschepingen gedurende Januari bedroegen 83.000 tons tegen 86.000 tons in Januari 1921.

Op de markt hier te lande kwamen geen omzetten tot stand. De noteringen bleven nominaal vrijwel onveranderd.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per loopende maand	Londen			New York 96 p Ct. Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java f.o.b. per Febr./Maart	Amer. Granulated c.f. Febr./Maart	
8 Febr. '22	f 21,—	Sh. 51/3	Sh. 25/—	Sh. 18/3	\$ cts. 3,70
1 " 22	" 21 ³ / ₈	51/9	23/—	19/—	3,73
8 Febr. '21	" —	76/—	37/6	36/—	5,02
8 Febr. '20	" —	72/—	89/6	87/—	13,04
4 Juli '14	" 11 ¹³ / ₃₂	18/—	—	—	3,26

KATOEN.

Notering voor Loco-Katoen. (Middling Uplands).

	11 Febr. '22	4 Febr. '22	28 Jan. '22	11 Febr. '21	13 Febr. '20
New York voor Middling ..	17,60 c	17,— c	16,95 c	13,85 c	38,45 c
New Orleans voor Middling	16,— c	15,75 c	15,50 c	13,— c	39,— c
Liverpool voor Fy Middling	9,82 d	9,70 d	9,61 d	8,96 d	30,92 d

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens. (In duizendtallen balen)

	1 Aug. '21 tot 11 Febr. '22	Overeenkomstige perioden	
		1920—21	1919—20
Ontvangsten Gulf-Havens..	2958	3362	3083
" Atlant. Havens	1088	932	2093
Uitvoer naar Gr. Britannië	956	1115	2126
" " 't Vasteland.	2378	2014	1936
" " Japan etc..			
Voorraden in duizendtallen	3 Febr. '22	10 Febr. '21	13 Febr. '20
Amerik. havens.....	1139	1429	1413
Binnenland.....	1468	1616	1208
New York	73	109	55
New Orleans	292	435	422
Liverpool	993 ¹)	1012	1086

¹) 11 Februari.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester, d.d. 8 Februari 1922.

Door algemeen gebrek aan vertrouwen, verkoopen voor rekening van baissiers en ook door verbetering in den sterlingkoers zijn prijzen van Amerikaansche katoen geregeld gedaald en de notering van middling in Liverpool is nu slechts ruim 9 d. per lb. Enkelen voorspellen een verdere daling van 1 d. per lb., maar veel zal ahangen van de vooruitzichten van den nieuwen oogst, die op het oogenblik zeker niet heel gunstig zijn. De tegenwoordige prijs van katoen is niet hoog in verhouding tot de prijzen voor andere stapelartikelen en ook in verband met de sterke statistische positie. Egyptische katoen is ook lager en de stemming hiervoor zeer flauw.

De algemeene stemming in de politieke wereld is zoo ongunstig, dat men zich moet verwonderen, dat prijzen nog niet verder gedaald zijn. In Amerikaansche garens zijn nog wel enkele orders loopende, doch vele Spinners hebben bijna niets meer te doen en zullen spoedig stopzetten, indien zij geen nieuwe orders krijgen. Biedingen uit Indië zijn ongeveer 1 à 1½ d. te laag, terwijl men voor Egyptische garens dikwijls 6 pence minder biedt dan hier gevraagd wordt. Toch zijn er nog enkele kleine partijtjes geboekt kunnen worden. Van China komen enkele aanvragen binnen, doch over het algemeen is ook de vraag vandaar verminderd. De markten van het Continent toonen wat meer belangstelling en hoewel er over het algemeen nog niet veel orders geplaatst zijn, schijnt het wel, alsof men thans spoedig enige verbetering verwacht. Prijzen van Amerikaansche garens zijn vrij algemeen ½ d. en die van Egyptische garens 1 à 2 d. lager dan een week geleden.

In manufacturen gaat nog slechts zeer weinig om. De aanvragen van het Oosten zijn wel wat algemeener, doch

behalve voor China, waar men vrij veel belangstelling toont, hebben deze toch nog niet heel veel te betekenen. Hoewel men algemeen meent, dat katoenprijzen langzamerhand wel het laagste punt zullen hebben bereikt, is er toch nog niet veel vertrouwen in de markt en is de kooplust over het algemeen nog vrij gering. Hier en daar worden enkele orders geplaatst, waar men absoluut goederen noodig heeft, daar fabriekanten thans zeker niet verward zijn en slechts in het uiterste geval een bieding weigeren. Over het algemeen blijft de markt kalm en is de stemming deze week niet veel verbeterd.

	1 Febr. 8 Febr.	Oost. koersen.	31 Jan. 7 Febr.
Liverpoolnoteeringen.		T.T. op Indië . . .	1 3/8 1,3 3/4
F.G.F. Sakellariadis	16,50 15,50	T.T. op Hongkong	2/7 2 6 1/4
G.F. No. 1 Oomra	5,95 5,95	T.T. op Shanghai	1) 3/4 3/4

1) Vacantie.

KOFFIE.

(Mededeeling van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp en Leonard Jacobson & Zonen).
Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
11 Febr. 1922	1.899.000	13.150	2.762.000	16.900	77/16
4 " 1922	1.854.000	13.275	2.919.000	17.100	73/8
28 Jan. 1922	1.881.000	13.200	2.840.000	16.200	75/16
11 Febr. 1921	466.000	7.795	3.332.000	9.100	97/16

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
11 Febr. 1922 . . .	88.000	2.800.000	182.000	5.583.000
11 Febr. 1921 . . .	50.000	1.847.000	112.000	7.506.000

KOFFIE IN 1921

(Uit het maandelijksch marktbericht over December 1921 der Firma G. Duuring & Zoon).

De invoeren en afleveringen aan de hoofdmakten van Europa waren voorzoover bekend:

	1) 1921	1920	1919	1918
	balen	balen	balen	balen
Invoeren	7.229.000	5.044.000	8.662.000	968.000
Afleveringen ..	7.598.000	5.213.000	6.953.000	3.163.000
meer ingevoerd .	—	—	1.709.000	—
" afgeleverd	369.000	169.000	—	2.195.000
		1917	1916	1915
Invoeren		2.826.000	5.833.000	8.275.000
Afleveringen		3.935.000	5.531.000	9.078.000
meer ingevoerd		—	302.000	—
" afgeleverd		1.109.000	—	803.000

1) in elf maanden.

De aanvoeren in de Vereenigde Staten waren in de elf maanden van dit jaar 164.000 balen grooter en de afleveringen 595.000 balen grooter dan in 1920.

De invoer daar te lande bedroeg in elf maanden van:

1921	1920	1919	1918
balen	balen	balen	balen
8.720.000	8.556.000	9.389.000	6.825.000
	1917	1916	1915
	8.420.000	7.743.000	8.230.000

en het verbruik in dezelfde periode:

1921	1920	1919	1918
balen	balen	balen	balen
9.023.000	8.428.000	8.778.000	7.858.000
	1917	1916	1915
	8.406.000	7.443.000	7.994.000

De zichtbare wereldvoorraad bedroeg op 1 December:

1921	1920	1919	1918
balen	balen	balen	balen
9.112.000	8.449.000	10.068.000	11.082.000
	1917	1916	1915
	9.923.000	11.082.000	10.429.000

De 1920-21 oogst in Rio bedroeg 3.305.000 balen tegen 2.549.000 balen in 1919-20, 1.759.000 balen in 1918-19 en 2.952.000 balen in 1917-18.

De tegenwoordige wordt op 3.250.000 balen geschat. Daarvan werden reeds ontvangen 2.322.000 balen. Wanneer men nu, zooals gezegd, den oogst aanneemt op 3.250.000 balen, dan blijft te ontvangen in de volgende zes maanden 928.000 balen, tegen 1.761.000 balen in 1921, 1.182.000 balen in 1920 en 736.000 balen in 1919. De volgende oogst wordt kleiner geraamd.

De Santos oogst in 1920-21 heeft bedragen 10.511.000 balen tegen 4.161.000 balen 1919-20, 7.393.000 balen 1918-19 en 12.143.000 balen in 1917-18.

Den tegenwoordigen oogst, inclusief Minas, raamt men op 7.500.000 balen. Tot einde December werden daarvan ontvangen 4.551.000 balen, zoodat van 1 Januari tot einde Juni 1922 nog 2.949.000 balen zouden overblijven, tegen 4.139.000 balen in 1921, 1.172.000 balen in 1920 en 2.805.000 balen in 1919. De volgende oogst wordt geschat op 7 1/2 miljoen balen, ofschoon er rekening mede moet worden gehouden, dat een deel van den tegenwoordigen oogst in het volgende oogstjaar verscheept wordt.

Victoria wordt geraamd op 550.000 balen (waarvan reeds 356.000 balen ontvangen) tegen 541.000 balen in 1920-21, 634.000 balen in 1919-20 en 545.000 balen in 1918-19. Men raamt den volgende oogst op 450.000 balen.

Uitvoer van Rio de Janeiro van 1 Juli tot 31 December.

	1921	1920	1919
	balen	balen	balen
Naar Noord-Europa	642.000	351.000	452.000
" Middellandsche Zee	324.000	102.000	70.000
Europa	966.000	453.000	522.000
" Vereenigde Staten ..	344.000	602.000	655.000
" Kaapstad en La Plata	277.000	370.000	254.000
Totaal	1.587.000	1.425.000	1.431.000

Uitvoer van Santos van 1 Juli tot 31 December.

	1921	1920	1919
	balen	balen	balen
Naar Noord-Europa	1.667.000	1.741.000	1.130.000
" Middellandsche Zee	360.000	398.000	62.000
Europa	2.027.000	2.139.000	1.192.000
" Vereenigde Staten ..	2.392.000	2.291.000	2.251.000
" Kaapstad en La Plata	58.000	109.000	69.000
Totaal	4.477.000	4.539.000	3.512.000

Zeilend van Rio naar Europa op 31 Dec. 182.000 balen tegen 78.000 in 1920
" " Santos naar Europa op 31 Dec. 294.000 balen tegen 206.000 in 1920

Rio.

	1921	1920	1919
	balen	balen	balen
Van 1 Juli tot 31 Dec.			
Ontvangsten	2.322.000	1.544.000	1.359.000
Uitvoer n. Europa	966.000	453.000	522.000
" n. N.-Amerika	344.000	602.000	655.000
Voorraad	1.825.000	521.000	317.000

Santos.

	1921	1920	1919
	balen	balen	balen
Van 1 Juli tot 31 Dec.			
Ontvangsten	4.551.000	6.372.000	2.981.000
Uitvoer n. Europa	2.027.000	2.139.000	1.192.000
" n. N.-Amerika	2.392.000	2.291.000	2.251.000
Voorraad	3.077.000	3.180.000	1.632.000

Invoeren.

	1921	1920	1919
	balen	balen	balen
Van Jan. tot ult. Dec.			
Nederl. Oost-Indië	360.400	555.400	580.400
Brazilië	1.167.200	369.100	240.000
Centr.-Amerika en W.-Indië	460.500	188.700	180.400
Afrika	18.800	11.100	20.500
Diversen	113.600	71.600	115.200

Totaal 2.120.500 1.195.900 1.136.500

Voorraad op 1 Januari.

	1921	1920	1919
	balen	balen	balen
Nederlandsch Oost-Indië	195.300	205.400	189.800
Brazilië	87.400	84.800	55.700
Centr.-Amerika en West-Indië .	91.100	145.700	98.800
Afrika	1.300	1.800	2.800
Diversen	5.700	1.600	2.000

Totaal 380.800 439.300 349.100

Afleveringen.

	1921	1920	1919
	balen	balen	balen
Van Jan. tot ult. Dec.			
Alle soorten	2.179.000	1.105.700	825.600

		Europa.				
Voorraad 31 December:		1921	1920	1919	1918	1917
		Balen	Balen	Balen	Balen	Balen
Kopenhagen	81.000	85.000	132.000	*	*	*
Bremen	*	*	*	*	*	*
Hamburg	168.000	38.000	*	*	*	*
Nederland	381.000	439.000	349.000	*	*	*
Engeland	184.000	322.000	322.000	338.000	656.000	
Antwerpen	100.000	125.000	95.000	*	*	*
Håvre	572.000	760.000	1.092.000	130.000	1.674.000	
Bordeaux	45.000	96.000	82.000	23.000	98.000	
Marseilles	99.000	203.000	165.000	37.000	295.000	
Genoa	83.000	*	*	*	*	*
Triest	36.000	*	*	*	*	*
Voorraad 31 December.... Totaal....	1.749.000	2.068.000	2.237.000	528.000	2.723.000	
Santos Superior cost and freight.....	64/-	50/-	125/-			
" " free on board.....	—	—	—	—	—	—

		1921		1920		1919		1918		1917	
Voorraad 1 Januari....		Balen	Balen	Balen	Balen	Balen	Balen	Balen	Balen	Balen	Balen
		2.068.000	2.237.000	2.237.000	528.000	2.723.000	3.832.000				
Aangekomen in twaalf maanden	Kopenhagen	358.000	297.000	570.000	*	*	*	*	*	*	*
	Bremen	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
	Hamburg	1.555.000	*	*	*	*	*	*	*	*	*
	Nederland	2.120.000	1.196.000	1.137.000	*	*	77.000				
	Engeland	404.000	503.000	625.000	169.000	630.000					
	Antwerpen	703.000	587.000	937.000	*	*	*	*	*	*	*
	Håvre	1.914.000	1.771.000	4.097.000	588.000	1.122.000					
	Bordeaux	120.000	160.000	519.000	44.000	215.000					
	Marseilles	289.000	530.000	777.000	167.000	782.000					
	Genoa	312.000	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Triest	—	*	*	*	*	*	*	*	*	*	
		7.775.000	5.044.000	8.662.000	968.000	2.826.000					
		9.843.000	7.281.000	9.190.000	3.691.000	6.658.000					
Voorraad 31 December	1.749.000	2.068.000	2.237.000	528.000	2.723.000						
Afgeleverd in twaalf maanden..	8.094.000	5.213.000	6.953.000	3.163.000	3.935.000						

* Niet gepubliceerd. † In drie maanden.

Europa en de Vereenigde Staten van Noord-Amerika (In duizenden balen).

	* Europa.			V.S. van Noord-Amerika.			*Europa en de V.S. v. N.-Amerika		
	Voorraden op 31 December.			Voorraden op 31 December.			Voorraden op 31 December.		
	Brazilië	Andere soorten	Totaal	Brazilië	Andere soorten	Totaal	Brazilië	Andere soorten	Totaal
1921	885	864	1.749	1.121	547	1.668	2.006	1.411	3.417
1920	1.084	984	2.068	1.025	576	1.601	2.109	1.560	3.669
1919	1.059	1.178	2.237	996	595	1.591	2.055	1.773	3.828
1918	307	221	528	508	447	955	815	668	1.483
1917	2.090	633	2.723	1.685	577	2.262	3.775	1.210	4.985

	Aangekomen			Afgeleverd			Aangekomen			Afgeleverd			Aangekomen			Afgeleverd			
	Brazilië.	Andere soorten.	Totaal.	Brazilië.	Andere soorten.	Totaal.	Brazilië.	Andere soorten.	Totaal.	Brazilië.	Andere soorten.	Totaal.	Brazilië.	Andere soorten.	Totaal.	Brazilië.	Andere soorten.	Totaal.	
In twaalf maanden	1921	4.635	3.140	7.775	4.834	3.260	8.094	6.618	3.407	10.025	6.522	3.439	9.958	11.253	6.547	17.800	11.356	6.696	18.052
	1920	2.813	2.231	5.044	2.788	2.425	5.213	5.879	3.298	9.177	5.850	3.317	9.167	8.692	5.529	14.221	8.638	5.742	14.380
	1919	5.060	3.602	8.662	4.308	2.645	6.953	6.308	3.875	10.183	5.820	3.727	6.547	11.368	7.477	18.845	10.128	6.372	16.500
	1918	776	192	968	2.559	604	3.163	4.545	2.685	7.230	5.722	2.815	8.537	5.321	2.877	8.198	8.281	3.419	11.700
	1917	1.802	1.024	2.826	2.717	1.218	3.935	6.596	2.363	8.959	6.761	2.454	9.215	8.398	3.387	11.785	9.478	3.672	13.150

* Cijfers voor Brazilië en andere soorten gedeeltelijk geschat, door het ontbreken van officieele gegevens.

Zichtbare voorraad op 31 December 1921, in duizenden balen.

		1921	1920	1919	1918	1917
Voorraad in Europa ..		1.749	2.068	2.237	528	2.723
Stoomend naar n. Europa	Brazilië ..	611	520	531	230	521
	Oost-Indië.	39	—	75	?	?
	Ver. Staten	—	—	—	—	—
		2.399	2.588	2.843	758	3.244
Voorraad Ver. Staten		1.668	1.601	1.591	955	2.262
Stoomend naar Ver. Staten	Brazilië ..	388	841	416	355	625
	Oost-Indië.	?	?	?	?	?
		4.455	5.030	4.850	2.068	6.131
Voorraad in Rio		1.825	521	414	1.034	657
" " Santos..		3.077	3.180	4.581	8.168	4.480
" " Bahia ..		46	34	25	94	69
Totaal.....		9.403	8.765	9.870	11.364	11.337
Op 1 December.....		9.112	8.449	10.068	11.082	9.923
Op 1 Juli		8.700	6.750	10.336	11.702	7.778

RUBBER.

In de afgelopen week is de Rubbermarkt zeer rustig geweest. De prijzen zijn vrijwel onveranderd gebleven, doch hebben een nominaal aanzien, daar zoo goed als geen zaken tot stand komen.

De slotnoteeringen op de termijnmarkt zijn:

	einde voorafgaande week:	
Prima Crêpe Februari	50 c.	50 1/2 c.
" " Febr./Maart	50	50 1/2 "
" " April/Juni	51	50 1/2 "
Smoked Sheets Februari	51	52 1/2 "
" " Febr./Maart ..	51 1/2	52 "
" " April/Juni	53	53 "

13 Februari 1922

COPRA.

De markt was aanvankelijk flauw, later echter weder vastter gestemd.

Het aanbod van importeurs blijft uiterst gering.

De noteringen zijn:

Java f.m.s. stoomend	f 29,50
„ „ Januari/Maart aflading	„ 29,75
„ „ Februari/April „	„ 29,87 1/2

13 Februari 1922.

HUIDEN.

Bericht van de firma Grisar & Co.

Exotische huiden. De La Platamarkt was deze week onveranderd en werd op vorige prijzen 47 1/4 tot 48 \$ or ca. 24.000 Frigorificos afgedaan voor Noord-Amerika en ca. 12.000 voor Scandinavië. Van Saladeros werden afgedaan 3600 Tabaroz koehuiden à 7 7/8 d. c.i.f. Continent. 2000 Montevideo Hervizeros onder zout Februari à 10 7/8 d. c.i.f. Hamburg. Ter plaatse kwamen enkele zaken tot stand. Javamarkt. Zoowel te Amsterdam als Rotterdam werden afdoeningen in runder- en buffelhuiden bekend.

Inlandsche huiden: stationnair. Kalfsvellen voor alle soorten kalm en zijn de prijzen nog steeds te hoog voor Amerika.

Looistoffen zeer vast. Laatste notering voor Mimosas op aflading f 11.

Rotterdam, 11 Februari 1922.

METALEN.

Loco-Noteringen te Londen:

Data	IJzer Clev. No. 3	Koper Standard	Tin	Lood	Zink
13 Febr. 1922..	nom.	61.12/6	153.5/-	21.-/-	24.5/-
6 „ 1922..	nom.	61.10/-	154.5/-	20.17/6	24.-/-
30 Jan. 1922..	nom.	64.10/-	157.12/6	23.2/6	25.15/-
23 „ 1922..	nom.	65.-/-	158.17/6	23.-/-	26. /-
14 Febr. 1921..	nom.	71.2/6	172.2/6	20.15/-	24.55/-
20 Juli 1914..	51/4	61.-/-	145.15/-	19.-/-	21.10/-

VERKEERSWEZEN.

SCHEEPVAART.

GRAAN.

Data	Petro- grad Londen/ R'dam	Odessa Rotter- dam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotter- dam	Bristol Kanaal	Rotter- dam	Engel- land
6-11 Feb. 1922	—	—	16 c. ^a	4/3	33,9	33/9
30 J.-4 Feb. 1922	—	—	16 c. ^b	4/3	33/-	33/-
7-12 Feb. 1921	—	—	—	5/9	32/6	32/6
9-14 Febr. 1920	—	—	f 66.- ¹	8/6	190/-	112.6 ³
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 1/4	1/11 1/4	12/-	12/-

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bor- deaux	Genua	Port Said	La Plata Rivier	Rotter- dam	Gothen- burg
6-11 Feb. 1922	7/-	13/3	15/6	13/6	6/3	9/-
30 J.-4 F. 1922	7/-	13/-	15/6	13/6	6/6	9/3
7-12 Feb. 1921	—	18 9	17/6	20/6	8/-	12/6
9-14 Febr. 1920	57/6	70/-	80/-	37/6	f 12.-	—
Juli 1914	fr. 7.-	7/-	7/3	14/6	3/2	4/-

DIVERSEN.

Data	Bombay West Europa (d. w.)	Birma West Europa (rijst)	Vladiv- stock West Europa	Chili West Europa (salpeter)
6-11 Febr. 1922....	21/-	27/6	35/-	—
30 Jan.-4 Feb. 1922....	21/3	27/6	—	—
7-12 Febr. 1921....	26/-	—	—	35/-
9-14 Febr. 1920....	125/-	170/-	—	—
Juli 1914....	14/6	16/3	25/-	22/3

¹⁾ Per t. stukgoed. ²⁾ Voor Britsche schepen. ³⁾ Per 1⁰⁰ pond.

^{a)} Graan Petrograd per quarter van 496 lbs. zwaar, Oaessa per unit, v. cr. Staten per quarter van 480 lbs. zwaar.

^{b)} Overige noteringen per ton van 1015 K.G.

RIJNVAART.

Week van 6 tot 13 Februari 1922.

In de afgelopen week was er weinig vraag naar scheepsruimte en sleepkracht. De ertsvracht Rotterdam—Ruhrhavens varieerde tusschen 25 en 40 cents per last bij 1/4 lostijd; in daghuur werd geen scheepsruimte aangenomen.

Het sleeploon Rotterdam—Ruhrhavens bedroeg in het begin en midden der week het 45/55 cents tarief, om tegen 40 cents te sluiten.

De scheepvaart op den Bovenrijn was door ijsgang nagenoeg geheel gestremd.

De waterstand is nog steeds gunstig; Cauber Pegel wees einde der week Mtr. 2,38 aan.

INKLARINGEN.

IJMUIDEN.

Landen van herkomst	Januari 1922		Januari 1921	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnenl. havens.	12	7.991	20	21.490
Groot-Britannië	84	57.340	72	58.749
Duitschland....	45	48.768	29	31.445
Noorwegen....	1	569	1	262
Zweden.....	12	6.185	3	1.574
Denemarken..	3	1.483	10	3.276
Finland.....	7	3.314	2	1.087
België.....	1	738	1	364
Frankrijk.....	9	2.554	14	4.812
Spanje.....	5	6.392	7	6.854
Portugal.....	4	6.686	—	—
Italië.....	1	906	1	693
Oostenr.-Hong, Griekenland..	—	—	1	637
Levant.....	2	2.139	3	4.737
Roem., Bulgarije	—	—	1	1.146
Senegal, Dakar..	1	849	—	—
Ov Westk. Afrika	2	3.100	2	2.651
Ned. Oost-Indië.	9	34.632	11	39.580
And. Aziat. hav.	—	—	2	7.859
Vereen. Staten..	6	22.146	3	7.670
Midden-Amerika	4	12.847	—	—
Ned. West-Indië- Ned. Antillen..	2	4.181	2	4.186
Argent., Uruguay	4	19.634	6	22.624
Chili.....	3	10.009	—	—
Over. Z.-Amerika	—	—	2	6.101
Totaal....	217	252.463	193	227.797
Periode 1 Jan.— 31 Januari..	217	252.463	193	227.797
Nationaliteit.				
Nederlandsche..	105	156.323	113	151.412
Britsche.....	43	42.277	39	54.500
Duitsche.....	44	19.334	24	9.313
Noorsche.....	6	4.376	8	6.199
Fransche.....	5	4.459	4	626
Zweedsche.....	6	2.868	3	1.850
Deensche.....	3	1.845	—	—
Vereenigde Stat.	4	17.432	—	—
Andere.....	1	3.549	2	3.897
Totaal....	217	252.463	193	227.797

(Vereenigde Scheepsagenturen van Halverhout & Zwart en Zurmühlen & Co.)

DORDRECHT.

Landen van herkomst	Januari 1922		Januari 1921	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnenl. havens.	2	408	—	—
Duitschland....	3	1.185	—	—
Zweden.....	1	284	—	—
Danzig.....	10	3.395	—	—
België.....	3	1.172	—	—
Spanje.....	1	1.464	—	—
Totaal....	20	7.908	—	—
Nationaliteit.				
Nederlandsche..	2	408	—	—
Duitsche.....	16	5.752	—	—
Zweedsche.....	1	284	—	—
Spaansche.....	1	1.464	—	—
Totaal....	20	7.908	—	—

(Gerard Mauritz.)

DE TWENTSCHE BANK

AMSTERDAM - ROTTERDAM - 's-GRAVENHAGE - DORDRECHT - UTRECHT - ZAANDAM

Maandstaat op 31 Januari 1922

DEBET

Aandeelhouders nog te storten 90 pCt. op aandelen B, waarvoor effecten gedeponoord	f	1.784.700,—	
Deelneming in de firma's:			
B. W. BLIJDENSTEIN & Co., te Londen;			
B. W. BLIJDENSTEIN Jr., te Enschede;			
LEDEBOER & Co., te Almelo, f 7.400.000,—, waarvoor in geld gestort		5.850.000,—	
waarvoor effecten gedeponoord	f	1.550.000,—	
Deelneming in bevriende Bankinstellingen .. f 7.091.716,80			
waarvoor in geld gestort		5.384.416,80	
waarvoor effecten gedeponoord		1.707.300,—	
Effecten van Aandeelhouders gedeponoord bij bevriende instellingen		3.000.000,—	
ten eigen gebruike		33.559.650,—	
			39.816.950,—
Kassa, Wissels en Coupons			43.777.776,16
Nederlandsche Schatkistbiljetten en Schatkistpromessen			52.063.671,33½
Saldo's bij Bankiers:			
beschikbaar voor eigen gebruik	f	3.453.722,14	
voor rekening van derden		16.398.933,20	
			19.852.655,34
Prolongatiën gegeven			10.796.795,—
Eigen Effecten en Syndicaten			8.063.244,91½
Credietvereniging	f	74.074.553,52	
Af: loopende Promessen		15.789.000,—	
			58.285.553,52
Voorschotten tegen Onderpand of Borgtocht en Saldi Rek. Crt. f 57.622.353,40½			
Af: loopende Promessen		1.895.000,—	
			55.727.353,40½
Voorschotten op Consignatiën			1.557.581,24
Gebouwen			4.495.999,64
Totaal	f	307.456.697,35½	

CREDIT

Kapitaal	f	35.500.000,—	
Reservefonds		7.922.057,06	
Buitengewone Reserve		1.000.000,—	
Waarborgfonds Credietvereniging		6.486.027,50	
Reserve Credietvereniging		4.236.101,84	
			f 55.144.186,40
Aandeelhouders voor gedeponoord als waarborg voor 90 pCt. storting op aandelen B:			
Effecten	f	1.770.800,—	
Contanten		13.900,—	
in Leen-Depôt Effecten		38.046.150,—	
" Contanten		1.078.800,—	
			39.816.950,—
Totaal Effecten			1.092.700,—
Totaal Contanten			1.416.736,29
Zieken- en Pensioenfonds			48.616.064,52
Deposito's			2.258.700,—
Prolongatie-Deposito's			630.258,63½
Saldo te ontvangen en te leveren fondsen			
Saldi Rekeningen Courant	f	100.388.760,16	
" " " voor gelden in het Buitenland		16.398.933,20	
" " " Credietvereniging		8.148.759,61½	
			124.936.452,97½
Beleeningen en Daggeld genomen			450.000,—
Te betalen Wissels			27.938.919,33
Diverse Rekeningen			5.155.729,20½
Totaal	f	307.456.697,35½	

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK

AMSTERDAM

BATAVIA

's-GRAVENHAGE

AMPENAN, BANDOENG, BOMBAY, CALCUTTA, CHERIBON, GORONTALO,
HONGKONG, KOBE, MAKASSAR, MEDAN, MENADO, PALEMBANG, PEKALON-
GAN, PROBOLINGGO, SEMARANG, SHANGHAI, SINGAPORE, SOERABAYA,
TEGAL, TJILATJAP, WELTEVREDEN.

Kapitaal f 55.000.000,—

Reserven f 47.750.000,—

OCTROOIEN

Zijt gij geïnteresseerd bij handelsmerken of bij octrooien, abonneer U dan onverwijld op het OCTROOI- EN MERKENBLAD onder redactie van Mr. F. J. M. BARIELS, 's-Gravenhage. Adres van de Administratie: Eerste van den Boschstraat, hoek Bezuidenhout, Den Haag
— Abonnementsprijs voor Holland f 5,—, Indië f 6,— — —
Abonnementen kunnen met elk nummer ingaan. Vraag een kosteloos proefnummer aan en overtuig U, dat het blad onmisbaar is voor hem, die ten volle wil profiteeren van de voordeelen van octrooien of

HANDELSMERKEN

INSTITUUT VOOR
ECONOMISCHE GESCHRIFTEN
WEEKBLAD
ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN

Het vraagstuk van de geldruimte
in Nederland en de Goudpolitiek
van de Nederlandsche Bank

door Mr. G. VISSERING.

Prijs per nummer f 1,50

Verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij NIJGH &
VAN DITMAR'S UITG.-MIJ., Rotterdam

ONTVANG- EN BETAALKAS.

NIEUWE DOELENSTRAAT 20—22, AMSTERDAM.

Rentevergoeding voor gelden à deposito:

met 1 dag opzegging 2 %

Bedragen tot f 20.000,— terstond betaalbaar.

met 10 dagen opzegging 2 1/4 %

Voor andere termijnen op nader overeen te komen voorwaarden.

OPEN EN GESLOTEN BEWAARGEVING VOLGENS REGLEMENT.

SAFE-DEPOSIT-INRICHTING.

GEOPEND: op Werkdagen van 8 1/4 v.m. tot 4 1/2 uur n.m.

op Zaterdagen en Beursvacantiedagen van 8 1/4 v.m. tot 12 uur.

Loketten van f 2,50 per maand — f 10,— per jaar — en hooger te huur voor
bij de Directie bekende of geïntroduceerde personen.

ADVERTEERDERS!

Raadpleegt bij het maken van Uwe plannen

NIJGH & VAN DITMAR'S
Algem. Advertentiebureau

Gevestigd sedert 1837

Dit adviseert U bij het ontwerpen van Uwe
reclames voor alle landen der wereld

Rotterdam - Wijnhaven 111-113

BIJKANTOREN:

AMSTERDAM, N.Z. VOORBURGWAL 157
's-GRAVENHAGE, BUITENHOF 48
HAARLEM, SPAARNE 3

KONINKLIJKE STEARINE KAARSENFABRIEK GOUDA GOUDA

GOUDA KAARSEN — NACHT-, THEE- EN SCHEMERLICHT
STEARINE — KAARSENPIET — OLEÏNE

CHEMISCH ZUIVERE EN ALLE ANDERE SOORTEN GLYCERINE

NAAMLooZE VENNOOTSCHAP

Wilton's Machinefabriek en Scheepswerf ROTTERDAM

Scheepsbouw en Machinefabriek

Speciale inrichting voor reparatiën van elken omvang

Drie droogdokken met lichtvermogen tot 14000 ton

Dwarshelling

Drijvende kranen met lichtvermogen tot 120 ton

Telefoon: 7303 en 7304

Telegramadres: „WILTON" Rotterdam